

hmezad

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE »HMEZAD« ŽALEC — LETO XXXI. — SEPTEMBER 1977 — ŠTEVILKA 9

Uspešno polletno poslovanje

Polletno poslovanje je za nami. Po plačani realizaciji smo za Hmezad kot celoto dosegli 5.655 tisoč din ostanka čistega dohodka. Če upoštevamo, da je ob polletju ostalo precej neplačanega blaga, proizvodov in storitev, računamo, da bi ob enaki izterjavi dolžnikov kot ob koncu lanskega leta, bil lahko rezultat še znatno boljši. Ti dolžniki v večini primerov niso sporni in so svoje obveznosti iz prvega polletja do danes v glavnem že poravnali.

Na osnovi tega in na osnovi primerjave doseganja polletnih rezultatov v preteklih letih, lahko ocenimo polletni rezultat Hmezada kot ugoden.

Ob tem, ko je večina TOZD uspešno poslovala, pa nekatere TOZD niso izpolnile planskih predvidevanj. Delno so za takšno stanje krive objektivne okoliščine in sicer:

- še vedno nevsklajene cene živine in mesa so vplivale na zmanjšanje proizvodnje živine, to pa se je odrazilo tudi na manjši obseg poslovanja v mesno predelovalni dejavnosti;

- vpliv spomladanske pozebe in dolgo sušno obdobje je povzročilo precejšnjo škodo v kmetijski proizvodnji. Vsled tega je bil velik izpad pri odkupu gozdnih sadežev. Posledica tega pa se bodo odrazile na kmetijsko proizvodnjo, ki bo realizirana v drugem polletju — predvsem hmelj in sadje.

Ob upoštevanju gornjega pa ne moremo mimo dejstva, da so še vedno v nekaterih TOZD subjektivni vzroki, predvsem pa:

- nestandardna kvaliteta proizvodov,
- prepočasen razvoj novih proizvodov,
- prepočasno izpopolnjevanje zastavljenih akcijskih in razvojnih programov,
- nedosledno plačevanje po delu (tudi tam kjer bi bilo to mogoče) in drugi vzroki vplivajo, da zastavljene planske naloge niso v celoti izpolnjene.

Kot je že navedeno pa večina TOZD izpolnjuje planske obveznosti in so zato tudi ugodni rezultati.

In kaj je vplivalo na ugodne poslovne rezultate? Predvsem ugotavljamo naslednje:

- količinski obseg proizvodnje je v primerjavi s preteklim letom večji za okrog 8 %;
- za to proizvodnjo je bilo porabljenih le 3 % več ur dela, torej se je produktivnost dela izboljšala;
- racionalna poraba osebnih dohodkov, ki je v okviru družbeno in interno dogovorjenih meril;
- racionalnejša poraba sredstev za proizvodnjo.

KOLIČINSKI OBSEG PROIZVODNJE

Glavni faktor, ki je vplival na ugodne rezultate, je prav gotovo povečan obseg proizvodnje. Tako je **proizvodnja in odkup mleka** za 17 % višja od enakega lanskega obdobja oz. je doseženo že 52 % letnega plana. Ali skupno je proizvedeno 11,5 milijonov litrov mleka.

Proizvodnja govedi in prašičev ni zadovoljiva zaradi nestimulativnih prodajnih cen, ki ne krijejo proizvodnih stroškov. V tej proizvodnji nismo dosegli niti lanskeletne polletne realizacije.

Pri proizvodnji piščancev je opazen viden napredek. Lanskoletna polletna proizvodnja je presežena za 22 % in doseženo 49 % letnega plana. Letos je bilo proizvedeno že blizu 2.000 ton piščancev.

V sadjarski proizvodnji je v prvem polletju že visoko realizirana proizvodnja oz. prodaja sadik (64 % več kot v tem obdobju lani in že 59 % letnega plana).

V vrtnarski proizvodnji je plan presežen v cvetličarstvu in glede na lansko leto in planirano dinamiko tudi v proizvodnji zelenjave.

Mesno-predelovalna dejavnost ne dosega planskih predvidevanj in je realiziran njen fizični obseg enako kot v lanskem enakem obdobju. Nabava živine za klanje je nižje realizirana za 16 %, kar je delno nadomeščeno z nabavo mesa za predelavo.

V TOZD Kmetijstvo Ilirska Bistrica pa je manjša proizvodnja v klančnici nadomeščena z uslužnostnim klanjem.

Vzroki za takšno stanje so znani in dokler ne bodo širše družbeno urejeni odnosi cen, ne moremo pričakovati bistvenejšega izboljšanja stanja v tej dejavnosti.

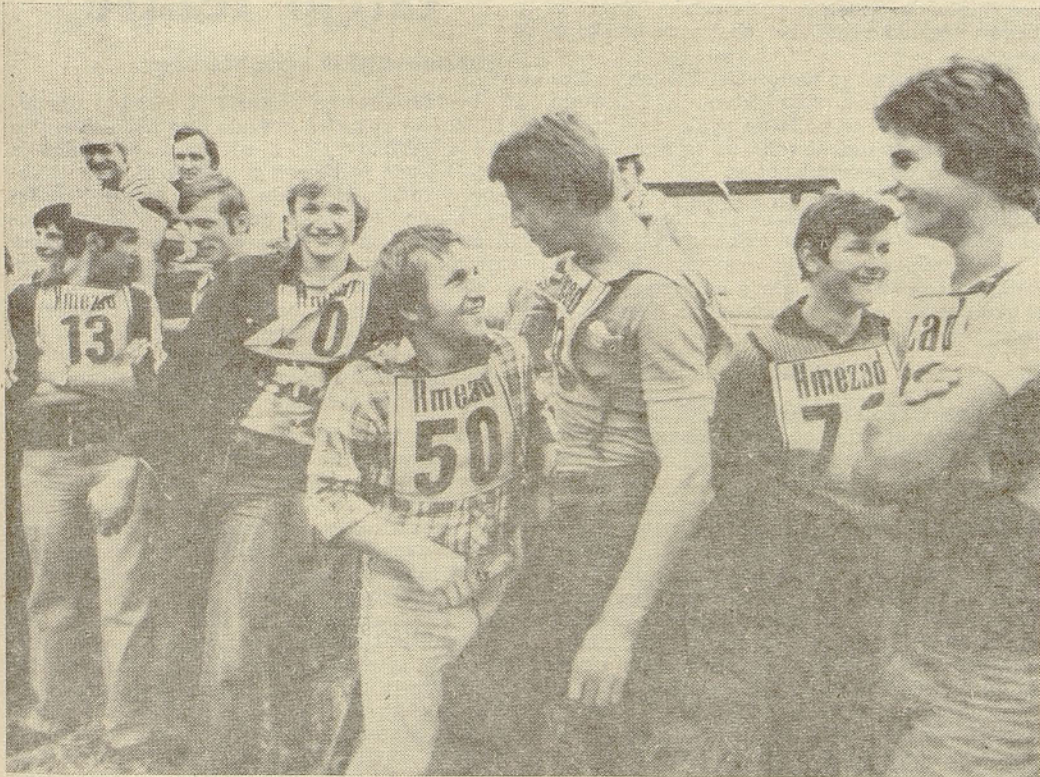
Predelava mleka. Odkup mleka v Celju je bil v prvem polletju za 19 % višji kot lani. Prodaja konzumnega mleka je višja za 8 % in jogurta za 13 % (52 % plana). Iz gornjega se vidi, da kljub uspešnemu povečanju prodaje, odkup mleka presega predelane količine. Vzrok so premajhne predelovalne kapacitete celjske mlekarne, zaradi česar se morajo viški mleka nepredelani prodati. To nas sili v čim hitrejšo izgradnjo nove mlekarne z večjimi predelovalnimi kapacitetami, da se bodo lahko predelale vse zbrane količine mleka.

V mlekarni v Ilirski Bistrici planirana realizacija ni dosežena (indeks 47 %). Glede na sezonski značaj prodaje mlečnih izdelkov pa je (z večjim angažiranjem) še možno nadoknaditi zamujeno in doseči realizacijo, ki jo predvideva letni plan.

Proizvodnja močnih krmil se je v primerjavi z lanskim prvim polletjem zmanjšala za 19 %. Če sedaj je gotovo, da letni plan proizvodnje ne bo realiziran. Mislim pa, da je potrebno poiskati vzroke zmanjšanja obsega proizvodnje oz. prodaje in sprejeti konkretne ukrepe, da se v preostalih mesecih letnega obdobja vsaj delno nadoknadi zamujeno.

Od ostalih dejavnosti je precejšnje povečanje obsega zabeležen pri **Strojni**. Merjeno na osnovi učinkovitih ur je ta TOZD letni plan realizirala že z 62 % in je 18 % nad lanskeletno dinamiko prvega polletja.

Gostinstvo je z vključitvijo novega hotela v Preboldu močno razširilo svojo dejavnost. V samopostrežbi je letni plan prodaje obrokov dosežen z 58 %. Obseg storitev (razen prodaje

Udeležba na regijskem tekmovanju traktoristov v Žalcu je bila letos rekordna kljub temu, da svojih zastopnikov niso poslale vse kmetijske organizacije. Več berite na 7. in 8. strani.

malic) v hotelu je v okviru planskih predvidevanj, kar je ugodno glede na nekajmesečno poslovanje.

Notranja trgovina je sredi prvega polletja vključila v poslovanje novo blagovnico, ki v teh mesecih že uspešno posluje. Tudi sicer se je skupni promet precej povečal. Tako je skupni promet TOZD kar za 61% večji od lanskega prvega polletja oz. je realiziran že za 57% plana, vendar dosežene nizke razlike v ceni ne zagotavljajo boljšega končnega uspeha.

Precej težav s prodajo jabolk je imela v tem polletju **Hladilnica**. Tako je ostalo ob polletju še 800 ton neprodanega sadja, ki pa je bilo prodano v mesecu juliju.

PRODUKTIVNOST

V polletnem obdobju je bilo skupno porabljenih 3% več ur kot v enakem obdobju lani. Kot je iz gornjega prikaza razvidno, je v večini TOZD, kjer je fizični obseg proizvodnje v tem času že realiziran oz. ga je možno izkazati, opazno zadovoljivo povečanje obsega proizvodnje, kar kaže v povprečju na povečanje

produktivnosti v primerjavi z enakim obdobjem lani.

V nekaterih TOZD, ali posameznih dejavnostih znotraj TOZD, kjer obseg proizvodnje ni narasel pa se je število ur zmanjšalo v primerjavi z lani. Čeprav ocenjujemo, da takšna pot ne vodi k napredku, pa je vendar tudi v takih primerih, kjer so za to objektivni vzroki, opazno prizadevanje, da se poraba delovnega časa giblje v skladu z obsegom proizvodnje. V Mešalnici krmil pa je opazen občuten padec produktivnosti. Skupne službe v tem obdobju niso povečale števila zaposlenih.

Splošna ocena je, da kaže produktivnost ugodna gibanja v večini TOZD.

VREDNOSTNI REZULTATI POSLOVANJA

Primerjava vrednostnih rezultatov poslovanja z lanskim enakim obdobjem je zelo težka zaradi različnih načinov ugotavljanja dohodka v lanskem in tem letu. Vsled tega je bilo potrebno podatke prirediti v primerljivo obliko. Za Hmežad kot celoto smo dosegli naslednje rezultate:

Elementi	Plan 1977	Realizacija		Indeks	
		VI-76*	VI-77	R77/P77	R77/P76
CELOTNI PRIHODEK	2.655.749	911.355	1.224.834	46,1	134
Porabljena sredstva	2.330.860	816.386	1.089.938	46,8	133
od tega: amortizacija minimalna	49.936	20.754	23.288	47	112
amortizacija pospešena	10.591	1.950	3.575	34	183
Skupni dohodek	324.888	94.969	134.897	42	142
Obresti	37.988	15.776	21.833	57	138
Dohodek	286.900	79.193	113.064	39	143
Prispevki SIS-om	14.208	4.666	6.036	43	129
Druge obveznosti iz dohodka	26.192	6.999	9.237	35	132
Čisti dohodek	246.500	67.528	97.791	40	145
Ostaneček CD + posp. AM	48.416	-2.790	9.230	19	—
Ocenjen realni ostaneček CD + posp. AM skupaj		+8.100	+16.790	—	207

* podatki za leto 1976 so ustrezno prirejeni.

— Kot je iz gornjega pregleda razvidno, smo v prvem polletju ustvarili 1.224.834 tisoč din celotnega prihodka, kar je za 34% več kot v enakem lanskem obdobju in 46% letnega plana. Glede na dinamiko ustvarjenega celotnega prihodka pa je letos v prvem polletju več realizirano kot v preteklih letih v primerjavi z letnim obdobjem.

Delež interne realizacije (med TOZD) se povečuje. Kakor je po eni strani prav, da se absolutno povečuje realizacija med TOZD, saj s tem dosežemo višjo stopnjo predelave, pa se mora v enakem proporcij večati tudi čista eksterna realizacija.

Pomembno je tudi, da je delež realizacije trgovskega blaga v celotnem prihodu presežal 50% in se je v primerjavi s preteklim letom povečal v strukturi za 1,7%. Menimo, da bi vzporedno s trgovsko dejavnostjo morali hitreje razvijati tudi proizvodne oz. predelovalne kapacitete v skladu s srednjeročnim razvojnim programom.

— Porabljena sredstva so za 1 poen nižja kot CP, kar kaže na izboljšanje ekonomičnosti poslovanja. Kljub tem ugodnim gibanjem pa moramo opozoriti na občutno povečanje zalog nedovršene proizvodnje v nekaterih kmetijskih TOZD, kar se bo, glede na predviden izpad do sledi še nerealizirane kmetijske proizvodnje v prihodnjem obdobju, negativno odrazilo. Zato je eden od sklepov DS Hmežada, da prizadejemo TOZD preverijo zaloge nedovršene proizvodnje.

— Zaradi manjše porabe sredstev od rasti celotnega prihodka je skupni dohodek višji za 42%, kar je za 6-7% večje povečanje, kot se je povečeval v povprečju v preteklih letih.

— Obresti od kreditov so precej porasle, kar kaže na veliko angažiranje sredstev za proizvodnjo.

— Dohodek je večji za 43%, čisti dohodek pa za 45%. Pri tem moramo opozoriti, da nekatere obveznosti iz dohodka oz. niso bile obračunane.

— Če od čistega dohodka odštejemo osebne dohodke in stanovanjski prispevek, dobimo

ostaneček čistega dohodka, ki znaša po bilanci 5.655 tisoč din. Ostaneček čistega dohodka povečan za pospešeno amortizacijo znaša 9.230 tisoč din. Ostaneček CD + PAM lahko povečamo še za del neplačane realizacije (7.560.000 din) in dobimo ocenjeni ostaneček CD + PAM 16.790.000 din. Takšen finančni rezultat bi dosegli, če bi dosegli plačilo prodane proizvodnje, blaga in storitev v enaki višini, kot ob koncu lanskega leta.

Gornji rezultati so povprečje. Od teh so Koperacija, Mesnine, Gostinstvo in Združena hladilnica zaključile polletno poslovanje z negativnim rezultatom. Vzroke za to smo že navedli v začetku tega prispevka.

Najboljši rezultat sta glede na plan dosegli Strojna in Kmetijstvo Ilirska Bistrica, v okviru plana sta še Mlekarna in Vrtnarstvo.

Precej pod planom je rezultat Mešalnice krmil. Pri ostalih TOZD glede na sezonski značaj proizvodnje polletni rezultati ne dajo prave slike.

Osebni dohodki

Skupno vlakulirani osebni dohodki so v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta višji za 18%, kar je, glede na 42% višje dosežen dohodek in družbeni proizvod, ugodno gibanje. V tem obdobju je bilo izplačano 44% planiranih OD. Enako je bilo v povprečju v preteklem letu v kalkiliranih OD v I. polletju v odnosu na letno realizacijo, s tem, da je bil za 8 poenov nižje realiziran družbeni proizvod. Prav tako je bil v preteklem letu nižje realiziran celotni prihodek za 4 poene, iz česar izhaja precejšnje povečanje produktivnosti dela v tem letu na osnovi finančnih pokazateljev.

Ugodni so tudi pokazatelji, da so se bolj povečali variabilni OD (indeks 125), fiksni OD pa relativno zaostajajo (indeks 103). Manj od povprečnega povečanja OD se je povečalo plačilo za delo v dopolnilnem delovnem času (indeks 111).

Nekoliko nad povprečjem Hmežada se gibljejo OD v nekmetijskih TOZD. V tistih TOZD,

v katerih so OD nad povprečjem, bi morali proučiti vzroke takšnih gibanj.

Glede na sorazmerno ugodno doseganje poslovnih rezultatov, se osebni dohodki v Hmežadu gibljejo v skladu z resolucijo o družbeno-ekonomskem razvoju republike v tem letu in ne prekoračujejo dogovorjenih OD po samoupravnem sporazumu.

Povprečni čisti osebni dohodek na delavca je v prvem polletju znašal 4.055 din in je za 13% večji v primerjavi z junijem preteklega leta. Življenjski stroški so se v primerjavi z lanskim junijem dvignili za 14,1%. Republiško povprečje osebnih dohodkov za prve tri mesece 1977 (novejših podatkov ni) je znašalo 4.431 din. To pomeni, da rahlo zaostajamo za rastjo življenjskih stroškov. Za republiškim povprečjem (do marca) pa zaostajamo za 9,3%.

Zaključek

Glede na polletno dinamiko preteklih let lahko ugotovimo, da je bilo za Hmežad kot celoto poslovanje uspešno, da izpolnjujemo z letnim planom določene cilje in nakazane proporce iz resolucije o družbeno ekonomskem razvoju republike.

Tiste TOZD, ki planskih ciljev (po fizičnih ali finančnih pokazateljih v celotni TOZD ali v posameznih dejavnostih) in sprejetih odnosov v delitvi ne izpolnjujejo pa bi morale čimprej sprejeti ukrepe, da bodo do konca leta planska predvidevanja izpolnjena. To je tudi eden od sklepov zadnje seje delavskega sveta Hmežada.

Polde Škafar

Hmeljarstvo tarejo težave

»Hmežad« obiskal Sava Veselinov

Enaindvajsetega avgusta je obiskal Savinjsko dolino sekretar zvezne kmetijske zbornice SAVA VESELINOV. Z našimi predstavniki je tekla beseda predvsem o nekaterih najbolj perečih težavah, ki zadnja leta, še posebej pa letos, tarejo slovenske hmeljarje. Osnovni problem je v tem, da cene hmelju na svetovnem trgu ne rastejo, močno pa se povečuje cena reprodukcijskemu materialu. Težava je še cela vrsta. Rešili pa jih bodo le s povezovanjem v duhu zakona o združenem delu. Čimprej bo treba ustanoviti poslovno skupnost, ki bo združevala tako hmeljarje, pivovarje, pridelovalce ječmena in ne nazadnje trgovino.

Dovolj pove že podatek, da so letos uvozili 45 ton hmeljskega ekstrakta, čeprav ga sploh ne potrebujejo. Nered vlada tudi na področju izvoza našega hmelja. Pri reševanju vrste težav bosta morali odigrati pomembno vlogo izvršna sveta Slovenije in Vojvodine, ki bosta morala skupaj intervenirati na zvezni ravni. Na dopolnilskem srečanju so govorili tudi o hmeljarstvem in pivovarskem inštitutu v Žalcu, ki naj bi bil inštitut za vse jugoslovanske pivovarne. Tu naj bi iskali nove recepte za jugoslovanska piva. Dogaja pa se, da večina pivovarn sploh ne išče njihovih uslug. Ob koncu so naši predstavniki seznanili Sava Veselinova s tem, da imamo v okviru Hmežada tudi briketirnico hmelja. To je druga stopnja njegove predelave, za kar bi nam morali priznati 6 odstotkov višje odkupne cene. Tudi hmeljske površine se iz leta v leto krčijo, ob tem pa hektarski donosi padajo.

INFORMACIJA

FINANČNO-RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA ZA OBDOBJE JANUAR-JUNI 1977 V PRIMERJAVI Z ENAKIM OBDOBJEM PRETEKLEGA LETA

(Vsi finančni pokazatelji so v tisoč din).
Na področju kreditiranja izkazujemo za prvo polletje naslednje stanje:

I. Krediti za proizvodne naložbe:

	Stanje		Indeks
	30. 6. 76	30. 6. 77	
1. Vloženi kreditni zahtevki	254.437	316.742	125
2. Odobreni krediti	234.467	300.838	118
3. Korišćeni krediti	172.958	236.762	137
4. Stanje kreditov	141.479	236.658	167

Kreditni zahtevki so bili vloženi za izvoz hmelja letnik 1976 v znesku din 85.383, za pro-

izvodnjo in pripravo hmelja letnik 1977 za izvoz din 80.000, za kooperacijsko pitanje živine din 9.590, za zaloge koruze din 11.550, za proizvodnjo jabolk din 4.700, za pitanje živine po programu ustvarjanja rezerv mesa na hribovsko-planinskih predelih preko Zavoda za rezerve SRS v znesku din 8.132, za izdobyavo živine Vojnim poštam na področju SRS preko Vojnega servisa Beograd din 23.950, za proizvodnjo serijske opreme din 15.610, premostitveni kredit za odpravo posledic po potresu za TOZD Kmetijstvo Šmarje pri Jelšah v znesku din 23.000 ter druge namene.

Kredite smo koristili v glavnem iz sredstev zvezne in republiške primarne emisije, ker so glede obrestnih mer najugodnejši, istočasno pa vplivajo na izračun trajnih obratnih sredstev, ker znižujejo zaloge blaga.

Z najetimi krediti in lastnimi sredstvi TOZD je interna banka zagotavljala vsem TOZD nemoteno izvajanje sprejetih gospodarskih načrtov in plačevanje vseh obveznosti v predpisanih oz. dogovorjenih rokih, prosta sredstva pa so bila plasirana za dodatne posle poslovnim partnerjem, s katerimi smo v dolgoročnem poslovnem sodelovanju.

II. Krediti za investicijske naložbe

	Stanje		Indeks
	30. 6. 76	30. 6. 77	
a) Družbeni sektor:			
1. Vloženi kreditni zahtevki	41.582	95.707	230
2. Odobreni krediti	30.935	69.287	224
3. Korišćeni krediti	33.314	36.375	109
4. Stanje kreditov	165.620	212.845	128

V letošnjem letu so bili vloženi naslednji kreditni zahtevki: za naložbe v hmeljarstvo, za nakup zemlje, melioracije, nakup živine, za razširitev brojlerske proizvodnje, dodatni zahtevki za hladilnico, za silose in nabavo kmetijske mehanizacije. Vsi ti zahtevki so bili tudi odobreni, razen zahtevka za naložbe v hmeljarstvo in melioracije. Korišćenje pa se nanaša na račun odobrenih kreditov iz prejšnjega leta.

b) Zasebni sektor:

	Stanje		Indeks
	30. 6. 76	30. 6. 77	
1. Vloženi kreditni zahtevki	33.196	15.176	45
2. Odobreni krediti	27.111	9.465	35
3. Korišćeni krediti	19.498	22.443	115
4. Stanje kreditov	72.040	104.648	145

Korišćenje je v glavnem na račun tranš iz preteklih let, razen TOZD KIB, ki je že delno koristila letos odobrene kredite. Neizkorišćenih kreditov za kreditiranje kmetov kooperantov iz leta 1975 in 1976 je po tem stanju še 11.510.153,00 din, kar je delno opravičeno v pomanjkanju gradbenega materiala in opreme ter kvalitetne plemenske živine, delno pa v neobračunanih dobavah, ki so knjižene na terjatvah do kooperantov.

Od teh odpade na TOZD Kmetijstvo Šmarje 6.414.834,00 din in na TOZD Kooperacijo Žalec 5.095.319,00 din.

III. Interna banka izkazuje naslednje skupne vire in plasmaje sredstev

	Stanje		Indeks
	30. 6. 76	30. 6. 77	
Viri sredstev:			
K1. Kratkoročni krediti za OBRS	105.757	161.108	152
D2. Dolgoročni krediti za OBRS	13.137	35.873	273
K3. Krediti za trajne OBRS	14.268	32.345	227
D4. Dolgoročni krediti za OS	181.330	228.350	126
O5. Ostali viri	61.292	107.158	175
Skupaj	375.784	564.834	150

Plas. Plasmaji sredstev:

K1. Krediti za OBRS, ki so prenešeni na TOZD	37.253	97.582	261
K2. Krediti TOZD za proizvod. naložbe	77.185	127.382	165
K3. Krediti drugim OZD za obratne namene	22.736	30.438	134
4. Krediti TOZD za invest. nal.	167.826	211.802	126
5. Krediti drugim OZD za invest. naložbe	56.136	91.163	162
6. Saldo sredstev na ŽR in deviznih računih	6.957	6.467	93
7. Drugi plasmaji	7.691		
Skupaj	375.784	564.834	150

IV. IV. Pri interni banki koristijo TOZD naslednja kratkoročna sredstva:

	Stanje		Indeks	CD
	30. 6. 76	30. 6. 77		
Kme Kmetijstvo Žalec	—	35.799	106	272
Kme Kmetijstvo Šmarje	—	4.085	—	151
Kme Kmetijstvo Ilirska Bistrica	—	3.061	—	172
Kme Kmetijstvo Radlje	—	9.643	268	232
Sad Sadjarstvo Mirošan	+	3.465	205	145
Vrt Vrtinarstvo Celje	+	2.889	104	119
Kop Kooperacija Žalec	+	6.466	—	162
Mes Mesnine Celje	+	6.469	—	124
Mle Mlekarna Celje	+	1.488	26	158
Exp Export-import	+	10.549	150	143
Mes Mešalnica krmil	—	14.363	230	107
Stro Strojna	—	8.308	4.466	157
Gos Gostinstvo	+	6.596	—	174
Zdr Združena hranilnica	—	14.573	368	69
Not Notranja trgovina	—	53.630	181	161
Stro Strokovne službe	+	2.383	427	134
Poč Počitniški domovi	+	105	77	
Hmelj	—	440		
Skupaj	77.185	127.382	165	149

(Nadaljevanje na 6. strani)

Hmelj...

SEJA SKUPŠČINE POSLOVNE SKUPNOSTI ZA HME LJ IN PREDSTAVNIKOV HME LJARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE JE BILA 17. AVGUSTA V ŽALCU.

Obpravnavali so sklepe izvršnega odbora in komisije za prodajo hmelja v predprodaji do leta 1981. Na inozemskem tržišču je hmelj do 1981. leta že delno prodan in ni nobene bojazni, da bi nam ta prihodnja leta hmelj ostal na zalogi. Tržna situacija se zmeraj izboljšuje in so v predprodaji za prihodnja leta dosežene ugodnejše prodajne cene.

Obpravnavali in ocenili so letošnji pridelek hmelja. Poročilo je podal predstavnik Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec. Lani je bilo 2.573 ton hmelja, letos pa predvidevajo 2507 ton. Letos bo hmelja manj tudi zaradi tega, ker ni bilo izpada pridelka po toči. Nove A sorte bodo dajale približno: Atlas med 17 in 18 q/ha, aurora 16 do 17 q/ha in apolon 14 do 15 q/ha, golding je po parcelah in področjih zelo različen in bo dajal od 6 pa tja do 20 q/ha.

S pridelkom nikakor ne moremo biti zadovoljni zaradi visokih stroškov obdelave in zaščite.

Obračun za lanski prodan hmelj je malo pozen, ker so vsi hmeljarji Jugoslavije odvisni od dotacije fonda rizika za pospešen izvoz hmelja in rešitve Zveznega izvršnega sveta, ki je precej pozna. Z dotacijo zveznega fonda rizika se bistveno popravi odkupna oziroma prodajna cena pridelovalca.

Za trg so zelo važni briketi hmelja, ki jih uspešno izdelujemo, pakiramo in pošiljamo v razne države. Pri briketiranju pa nastaja precejšnji kaloz zaradi primesi v hmelju, ki jih ni malo in jih moramo odstraniti, kaloz pa gre na škodo vseh proizvajalcev. Zato je prav, da so hmeljarji pri obiranju sušenju in spravlilu hmelja bolj kritični.

Na skupščini so govorili o srednjeročnem programu razvoja hmeljarstva in o obveznostih organizacij do realizacije letnega. Ena izmed nalog v planu nas obvezuje pridelati do 1980. leta od 3.800 do 4.000 ton hmelja in od tega izvoziti okoli 3.100 ton, razliko pa ponuditi in prodati domačim pivovarnam.

Sestavila inž. Vinko Kolenc, pomočnik glavnega direktorja za kmetijstvo in inž. Vili Vybihal

HMELJARJI UPAMO V

NOVI HMELJARSKI STAREŠINA JE ALOJZ GMAJNER, HMELJSKA PRINCESKA PA MILENKA STEPIŠNIK IZ PETROVČ.

Trinajstega in 14. avgusta so bile v Žalcu in Braslovčah številne prireditve, ki so dopolnjevale in pestrile tradicionalnost.

Priprave za letošnje slavje in praznovanje so tekle bolj umirjeno kot prejšnja leta. Nič ni čudnega, saj srečujemo že vrsto let tako v Žal-

hmeljar Alojz Gmajner, ki je od starega starešine Franca Zabukovnika prejel tako kot vsak starešina do sedaj ličnega mačka.

Triindvajsetim zaslužnim hmeljarkam in hmeljarjem je po kratkem govoru podelil novi starešina priznanja za delo in trud, stari pa mu je pri tem pomagal.

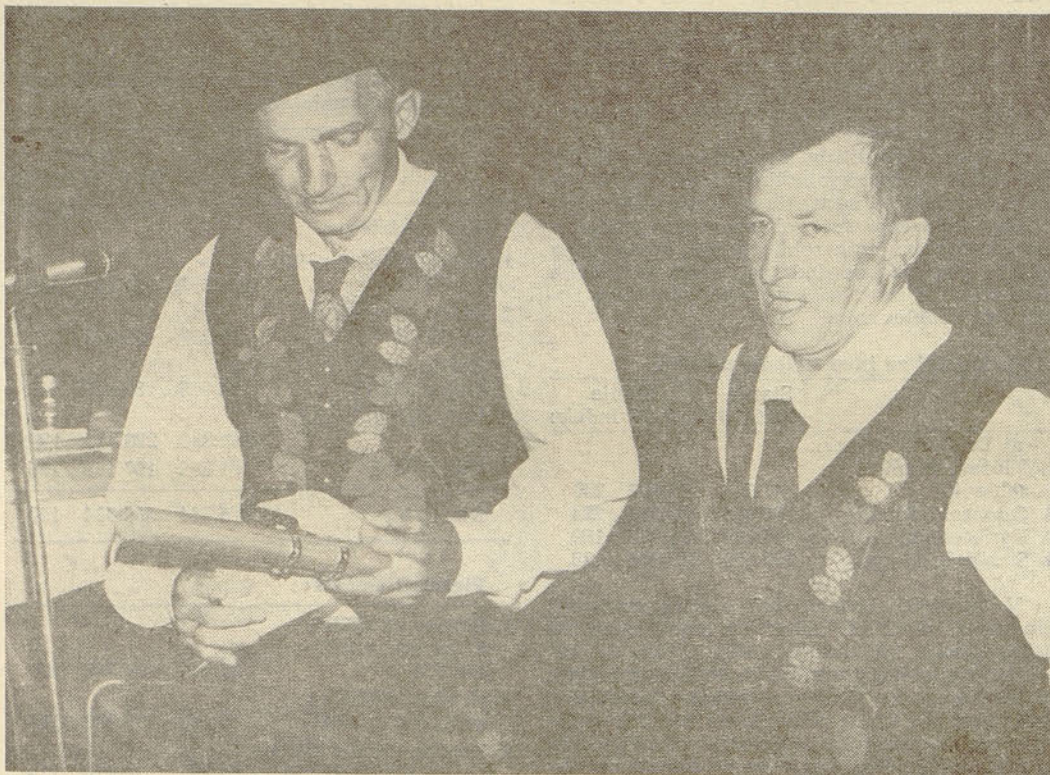
Moški pevski zbor iz Gotovelj je zapel več domačih pesmi. Ko pa je Janez napovedal prihod deklet — kandidatk za hmeljsko princesko,

so bile oči vseh uprte proti vratom. Prišle so ena dičnejša kot druga, a žal le sedem.

Po krajšem presledku v programu, ki ga je izpolnil znan in dober ansambel Vokali z znanimi pesmimi, smo izvedeli za novo hmeljsko princesko. Kljub malemu številu kandidatk je bila konkurenca huda, saj so bila dekleta po domiselnosti oblačil, postavnosti in lepoti tako izenačena, da se je žirija težko odločila. A morala se je. Hmeljska princeska je postala sedemnajstletna Milenka Stepišnik in požela buren aplavz.

Z ansambli pa je hudo. Vsi mislijo, da morajo igrati tako glasno, da si soseda vpijeta na uho, pa se še ne slišita. To ni za uho hmeljarja, ki po hmeljiščih še uživa dokajšen mir. Na prireditve je prišel, da se bo srečal s starimi znanci, s stanovskimi tovariši, vodilnimi in strokovnjaki TOZD Kooperacija, Hmezada in še od kje. Z njimi se želi pogovoriti, povprašati za mnenje in nasvet pri delu. Tudi popil bo, zapel in zaplesal, toda ob blagi glasbi, ki ne bo bila na uho, ampak vplivala razveseljujoče. Nič nima proti plesu mladih in tudi ne glasni in moderni glasbi tu in tam. Saj je večer enkrat na leto in to na dan hmeljarjev, namenjen njemu hmeljarju in njej, trdni hmeljarki.

Vreme kot, da se je zaklelo, da bo ponagajalo Savinječanom in turističnemu društvu Braslovče tudi letos. Vlilo se je v soboto, lilo je ponoči, a organizatorji vajeni muhastega vremena, so vztrajali. Pred otvoritvijo razstave traktorjev pokrovitelja letošnje prireditve železarne Štore in kmetijskih strojev SIP iz Šempetra in Hmezada TOZD Strojna iz Žalca, je v nedeljo dopoldne na Braslovče posijalo sonce in na uspešno demonstracijo traktorjev iz Štor, rotacijskih kosilnic RK — 165, vrtavkastega obračalnika, silaznega kombajna SK—80 in trosilnika hlevskega gnoja SIP privabilo lepo število gledalcev. Za popestritev praznovanja in vedro razpoloženje so poskrbeli člani konjeniškega kluba iz Celja, ki so ob prireditvenem prostoru prikazali uvod v dresurno jahanje in serijo lepih skokov čez zapreke. In zopet je lilo kot iz škaifa tja do 14. ure. Nemočni smo zrl v nebo in tarnali nad krutostjo narave. Kot da bi nas slišala in uslišala. Nehalo je padati.

Novi hmeljarski starešina Alojz Gmajner iz Vojnika se zahvaljuje staremu starešini Francu Zabukovniku iz Andraža za prejetega mačka in pozdravlja zbrane hmeljarje

cu kot v Braslovčah iste ljudi s polno prakse. Veselo je videti med organizatorji tudi mlade ljudi, ki se tako kot starejši trudijo, da bi bilo vse prav in ob času nared za tako veliko prireditev, ki jo želimo vsi ohraniti med nami kot mogočen stanovski praznik.

Pričeli smo v Braslovčah, kjer je TVD Braslovče pripravilo turnir v odbojki na stadionu pri domu. Slikar Franc Zupet-Krištof je v osnovni šoli pripravil lično razstavo najnovejših del, domačini pa so razstavili nekaj lepih in posrečenih ročnih del od lestencev, klobukov, vezenin, do lesenega vodnjaka in makete kozolca. Zelo lepo in privlačno razstavo trofej in nagačenih živali so pripravili domači lovci.

Na prireditvenem prostoru je bil manjši ognjemel. Okrog številnih stojnic s pijačo, jedadčo in srečolovom pa so se zbirali prvi gostje.

Marsikaj je treba na kmetijah zvečer še postoriti, poprej ko odidejo na družbeno srečanje v hmeljarski dom v Žalcu. Ukoreninila pa se je že navada, da se prireditve ne začne točno, zato mnogi tudi po nepotrebnem zamujajo, kar seveda ni lepo. Tako je napovedovalec Janez Vedenik pričel precej pozno in prireditev vodil povezano in hitro, da je za prijateljske pomenke, ples in razvedrilo do zjutraj ostalo dovolj časa.

Vzpodbudne besede kot uvod v praznovanje je o našem hmeljarstvu in stanju hmelja na domačem in inozemskem tržišču spregovoril predsednik Izvršnega odbora poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije inženir Vinko Kolenc.

Za tem so proglasili novega hmeljarskega starešino. Le-ta je postal dolgoletni uspešni

Letos je za dolgoletno in uspešno hmeljarjenje prejelo priznanja triindvajset hmeljark in hmeljarjev. Obe starešini sta jim ob podelitvi krepko stisnili roke

LEPŠO PRIHODNOST

Hmeljarska priznanja

- ZE Polzela
TAVČAR ANGELA, Breg 4
ZABUKOVNIK IVAN, Dobrič 24
- ZE Tabor
PUSTOSLEMŠEK FRANC, Kapla
- ZE Petrovče
OSET IVAN, Drešinja vas
DELAKORDA FRANC, Petrovče
- ZE Vojnik
STOLEC JANKO, Strmec
- ZE Gotovlje
KUDER TEREZIJA, Vrbje 19
DOLINAR MARIJA, Migojnice
LESKOVŠEK ANA, Migojnice 4
- ZE Trnava
LEBAR JOŽE, Orla vas
NATEK VILJEM, Gomilsko
- ZE Sempeter
ŠTORMAN ANA, Kale
SEDMINEK JOŽE, Podlog
ŠTORMAN VINKO, Podlog
VINDER ANTONIJA, Sp. Roje
- ZE Prebold
JERNEJC JAKOB, Kaplja vas
HRIBAR ANTON, Latkova vas
- ZE Vrnsko
FARČNIK KAREL, Prekopa
ROTAR FRANČIŠKA, Prekopa
- ZE Braslovče
RAK VINKO, Podvrh
STROJANŠEK IVAN,
traktorist na ZE
- Uprava
PUGELJ ANTON, TOZD
Kooperacija
STEPIŠNIK IVAN, ZE Prebold
URANJEK FRANC, ZE Trnava

In ljudje, ki so čakali na lepo vreme kot gasilci na požar, so se v pol ure zbrali iz cele doline. Bilo jih je sicer veliko manj kot prejšnja leta, a vseeno okrog 5.000.

V sprevodu sta se pripeljali starešini, spremljala pa dekleta, številni prikazi in dela hmeljarjev in traktorji iz Štor, igrala je godba na

ljarske igre, v katerih so sodelovale kandidatke za princeske in nova princeska s fanti spremljevalci, so bile dokaj dobro pripravljene in lepa paša za oči in povod za prešeren smeh in bodrenje. In v čem so tekmovali: fantje so lovili kroge, na glavi nosili vodo, skakali v vreče za hmelj, se obešali na drogove, dekleta pa so

Tudi hmeljarji vedo, da je eno izmed najprijetnejših opravil v kmetijstvu dobra malica

pihala, pozdrav prireditelja, pokrovitelja, obeh starešin, predstavitev deklet, fantov in princesk, pestre hmeljarske igre brez meja, razglasitev rezultatov, zmagovalcev, podelitev priznanj in nagrad ter veselo snidenje in ples. Tako je prav, da ostane tudi v prihodnje. Domselni prireditelji so poskrbeli za pestrost. Hme-

ljarjevalci pa vse lepo. Tudi tu so organizatorji prisluhnili občinstvu in upoštevali pozitivno kritiko. Tako še ni bilo doslej. Domače organizacije od lovcev, mladine, gasilcev in drugih so imeli dobro založene in opremljene stojnice. Postrežba je bila čudovita, saj so ti natakari dobesečno porinili v roke steklenico piva in čevapčiče. S čevapčiči bi morali prenehati in namesto njih uvesti kakšno domačo doma narejeno dobroto; morda pivsko klobasico, svinjski rep ali kaj podobnega.

O postrežbi pa vse lepo. Tudi tu so organizatorji prisluhnili občinstvu in upoštevali pozitivno kritiko. Tako še ni bilo doslej. Domače organizacije od lovcev, mladine, gasilcev in drugih so imeli dobro založene in opremljene stojnice. Postrežba je bila čudovita, saj so ti natakari dobesečno porinili v roke steklenico piva in čevapčiče. S čevapčiči bi morali prenehati in namesto njih uvesti kakšno domačo doma narejeno dobroto; morda pivsko klobasico, svinjski rep ali kaj podobnega.

Za konec pa še to. Dan hmeljarjev je postal znan širom naše domovine in ne vem zakaj ga naši turistični delavci ne vnesejo v republiški koledar prireditev za vsako leto. Ker je to naš praznik, moramo sinhrono delati prav vsi z roko v roki že mesece pred prireditvijo in za takšno veliko slavo zbirati sredstva na posebnem skladu pri občini ali kje drugje. Program pa mora zoreti skoraj celo leto prej, da je ob prireditvah v Žalcu in v Braslovčah, kjer naj po moje tudi turistični del ostane zaradi čudovitega okolja, pravilno izbran, izpeljan in pripravljen. Tako Žalec kot Braslovče bi lahko na dan prireditev, in dan poprej in za tem pestrili hmeljarski emblemi, zastave, tudi republiške in državne, parole, prikazi uspehov v hmeljarstvu, izložbena okna trgovin po dolini pa bi morala ta teden biti v znamenju hmelja: slike, hmelj, zastave.

To so moje misli, ki naj izzvene kot vabilo k razmišljanju in sodelovanju slehernega hmeljarja in občana. Tu živimo in bivamo, zato nam naj ne bo vseeno kako živi in diha naša dolina.

Vili inž. Vybihal

Za naslov hmeljske princeske se je letos potegovalo le sedem brhkkih deklet: Erna Gorišek, Milena Stepišnik, Marica Znidaršič, Romana Štampe, Marija Irman, Irena Veselak in Metka Kokovnik. Tretja od leve je lanska princeska

(Nadaljevanje s 3. strani)

V. Plačilni promet preko skupnega žiro računa in TOZD KIB je bil opravljen v naslednjem obsegu:

a) Pri Int. banki:

prilivi sredstev	1.400.875
odlivi sredstev	1.392.855
saldo	4.795

b) Pri HIP:

prilivi sredstev	146.512
odlivi sredstev	143.967
saldo	2.545

Prosta sredstva rezervnega sklada znašajo 16.742 din in so se koristila za obratne namene v I. polletju povprečno v znesku 3.015 din, sredstva HIP pa 38.901 din.

VI. Hranilnica in posojilnica izkazuje naslednje stanje virov in sredstev oz. plasmajev:

	Stanje 30. 6. 76	Stanje 30. 6. 77	Indeks
VIRI			
Hranilne vloge	53.542	68.828	129
Bančna posojila	43.593	61.418	141
Republiška udeležba	18.214	22.734	125
Posojila drugih organizacij	3.834	4.429	116
Kratkoročni krediti	6.400	16.068	251
Ostali viri	7.983	8.120	102
Skupaj	133.566	181.597	136
PLASMAJI			
Stanje žiro računa	1.523	2.546	167
Obvezna rezerva	5.543	6.855	124
Vešana sredstva pri banki	5.421	5.411	104
Gotovina v blagajni	979	1.880	192
Kratkoročni kred. ustanov.	21.843	32.514	149
Dolgoročni kred. ustanov.	3.672	2.685	73
Posojila delavcem in kmetom	82.217	121.297	148
Kredit drugim HKS	715	536	75
Ostala aktiva	11.653	7.673	66
Skupaj	133.566	181.597	136

Planirano povečanje hranilnih vlog je doseženo 95,2%. Od stanja vlog odpade na vloge kmetov 46.894 din ali 68% in na vloge delavcev 21.934 din ali 32%.

VII. Dohodkovni rezultati so naslednji:

	Stanje 30. 6. 76	Stanje 30. 6. 77	Indeks
Interna banka			
a) Prihodki	1.005	1.510	
b) Odhodki	58	790	
c) Skupni dohodek	947	720	
č) Delitev dohodka — skupnega:			
— obresti	943	437	
— članarine	4		
— bančni stroški		51	
— del skupnega dohodka, ki pripada OZD		232	
Hranilnica in posojilnica			
a) Prihodki	4.819	6.515	135
b) Odhodki	847	1.067	126
c) Skupni dohodek	3.971	5.448	137
č) Delitev skupnega dohodka:			
— obresti	3.959	5.413	137
— članarine		17	
— bančni stroški	12	18	150

VIII. Investicijske naložbe so realizirane v naslednjem obsegu:

TOZD	Plan	Realiz.	Indeks	Angažirana sredstva	
				lastna	tuja
KŽ	52.156	11.686	22	4.233	7.453
KŠ	46.987	3.751	8	2.216	1.535
KIB	8.579	329	4	329	
KR	5.392	999	18	433	566
SM	4.682	79	2	79	
KO	19.725	1.861	9	834	1.027
VR	2.357	1.122	48	875	247
ME	37.164	2.542	7	2.267	275
ML	10.417	2.648	25	1.651	997
Ex. - imp.	1.914	1.287	67	928	359
MK	44.006	1.523	3	1.173	350
ST	4.366	1.129	26	1.129	
GS	3.568	2.994	84	2.163	831
ZH	4.635	4.605	99	1.819	2.786
NT	23.684	19.876	84	4.584	15.292
DS SS	1.450	171	12	171	
Farma praš. v izgr.	2.000				
Skupaj	273.082	56.602	21	24.884	31.718

(Nadaljevanje na 9. strani)

PREDSTAVLJAMO VAM »DELAJSKO ENOTNOST«

Bogat program založbe DE in drugih njenih dejavnosti.

Letos DELAVSKA ENOTNOST, glasilo Zveze sindikatov Slovenije praznuje 35-letnico izhajanja. Ob jubileju je prav, da nas spoznate, da se seznanite z našimi dejavnostmi in našimi prizadevanji, da bi glasilo slovenskih sindikatov še bolj približali članstvu.

Vsi v uredništvu in tisti, ki smo kakorkoli povezani z Delavsko enotnostjo, se nenehno trudimo, da bi bil časnik predvsem glasilo tistega dela sindikalnega članstva, ki ima aktiven odnos do smotrov in nalog slovenskih in jugoslovanskih sindikatov. Novi vsebinski koncept, ki smo ga začeli uveljavljati pred dvema letoma, v znatni meri že odseva naša hotenja. O tem priča tudi stalno naraščanje števila bralcev in naročnikov; v dveh letih se je naklada skoraj podvojila. Danes že tiskamo 40.000 izvodov, kar se prej še ni zgodilo. Naša prizadevanja pa veljajo temu, da bi Delavsko enotnost prejemal vsak sindikalni aktivist, kar smo zapisali tudi v sklepih na zadnjem kongresu slovenskih sindikatov, ko naj bi dosegli naklado Delavske enotnosti 60.000 izvodov, kolikor je sindikalnih aktivistov v Sloveniji.

Znano je, da že četrto leto izhaja kot priloga DE tudi »Vzajemnost«, glasilo Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Letos pa sta se ji pridružili še dve prilogi, in sicer »DELEGATSKI OBVEŠČEVALEC« Zdravstvene skupnosti Slovenije in »SINDIKALNI POROČEVALEC« republiškega sveta ZSS.

Naša prizadevanja pa grede zdaj tudi v smeri, da bi po novem letu DE začela izhajati dvakrat tedensko. Tako bi postalo informiranje sindikalnega članstva še bolj aktualno in učinkovito.

Ob tej priložnosti bi vam radi predstavili tudi druge naše dejavnosti.

Najprej nekaj o naši založbi. Osnovna dejavnost založbe je izdajanje sindikalne literature (najbolj znana je zbirka knjižnica SINDIKATI) ter sociološke in družboslovne literature. Med deli, ki smo jih izdali doslej, naj omenimo HIERARHIJO, INVENTIVNO DEJAVNOST V DRUŽBENEM DELU, EVROPSKO VARNOST IN SODELOVANJE in druge. Tik pred izidom iz omenjene zbirke pa so dela docenta dr. Ane Kranjc IZOBRAŽEVANJE — NAŠA DRUŽBENA VREDNOTA, dr. Firdusa Džiniča VEDA O KOMUNICIRANJU in mag. oec. Lojzeta Sočana POT V GOSPODARSKO RAZVITOST SLOVENIJE.

Občasno naša založba izdaja tudi druga knjižna dela. Med njimi naj omenimo najpopularnejšo foto-monografijo »LJUBLJANA«, ki smo jo natisnili v nakladi 20.000 izvodov, v slovensčini, angleščini in nemščini. V okviru založbe sodijo še izdaje Zveze kulturnih organizacij Slovenije in pa Servis za izdajanje tovarniških glasil. Trenutno pomagamo pri izdajanju in pri urejanju že 14 tovarniških glasilom.

Ob koncu še tole: letos smo v Tavčarjevi ulici 5 v Ljubljani odprli prenovljeno knjigarico in prodajno galerijo. V njej je moč dobiti vso družboslovno in sociološko literaturo, ki izhaja v Jugoslaviji, vse jugoslovanske dnevniške, tedniške in številne tuje časopise ter revije ter originalne slike slovenskih in jugoslovanskih samorastnikov. V knjigarni sprejmejo slike tudi v okvirjenju. Če pa želite, da vam natisnemo, ali posredujemo kakršnokoli komercialni tisk (koledarje, prospekte, razglednice, tiskovine) ali izdelke za pisarniške potrebe (mape, etuije, albume ipd.), se prav tako lahko ogledate pri nas. Tudi to je ena izmed naših dejavnosti.

PLAN DOVOZA HMELJA

PREVZEM V ŽALCU

1. Hmezad ZE Braslovče
2. Hmezad ZE Gotovlje
3. Hmezad ZE Trnava
4. Hmezad ZE Polzela
5. Hmezad ZE Petrovče
6. Hmezad ZE Šempeter
7. ERA Velenje, Kooperacija Šmartno ob Paki

18. KK »Zasavje« Sevnica — Loka
- KK »Drava« Vuzenica
- KZ Dravograd
19. Agraria Brežice

PREVZEM NA TERENU VZHODNO PODROČJE

- Hmezad Kmetijstvo III Petrovče
 Hmezad Kooperacija Petrovče
 Hmezad Kooperacija Celje
 Hmezad Kmetijstva IV Celje
 Hmezad Kmetijstvo IV Vojnik
 Hmezad Kooperacija Vojnik

PREVZEM NA TERENU ZAHODNO PODROČJE

- Hmezad Kmetijstvo I Latkova vas
 Hmezad Kmetijstvo I Žovnek
 Hmezad Kooperacija Braslovče

- Hmezad Kooperacija Polzela
 Hmezad Kooperacija Tabor
 Hmezad Kmetijstvo I Tabor
 Hmezad Kooperacija Vransko
 Hmezad Kmetijstvo I Vransko

PREVZEM NA TERENU MARIBORSKI SEKTOR

- Hmezad Kmetijstvo Radlje ob Dravi
 KK Ptuj DE Pragersko, Turnišče, Dornava

8. ERA Velenje, Kooperacija Velenje
9. ERA Velenje, Kooperacija Šoštanj
10. KK Šentjur pri Celju »Kooperacija«
11. Hmezad ZE Prebold
12. Slovenijavino »Jeruzalem« Ormož
 Agrokombinat Maribor
 KK »Krka« Novo mesto
13. KIC »Grm« Novo mesto
 PP Kozjak »Rogoza« Hoče
 Hmezad Kmetijstvo Šmarje pri Jelšah
14. KK Šentjur pri Celju, lastna proizvodnja
 KZ Ruše
 KK »Zasavje« Sevnica DE Šentjanž
15. Hmezad DE Kmetijstvo II. Vrbje
 KK Ptuj DE Ptuj
 KZ Mozirje, lastna proizvodnja
16. ERA Velenje DE Velenje
 ERA Velenje DE Šmartno ob Paki
 ERA Velenje DE Šoštanj
17. KZ Slovenj Gradec
 KK Ptuj DE Zavrč
 KK Ptuj DE Starše

Na TOZD Sadjarstvo Mirošan so jabolka kar dobro obrodila. Škoda, da jih tako lepa in duhteča vse preredko najdemo na naših mizah

Spretnost in znanje

Krško je bilo letos 26. in 27. avgusta prizorišče XXI. republiškega tekmovanja traktoristov in V. republiškega tekmovanja mladih zadrušnikov.

V osnovni šoli Leskovec so se pomerili v teoretičnem znanju, na kmetijskem posestvu Zadovinek AK Krško pa so tekmovali v oranju in spretnostni vožnji. Na tekmovalnem prostoru so raketarji iz Sevnice pokazali nekaj startov in letov raket, okrog poldneva v soboto pa je bila demonstracija raznih kmetijskih strojev.

Dosedanji najboljši traktoristi v republiki:

Ivan Ločičnik — 21 točk, Štefan Bukvič — 16 točk, Martin Muhič — 9 točk, Jože Marko — 7 točk in Marjan Fulih — 5 točk. Ločičnik, Muhič, Bukvič in Frelj, so bili tudi državni prvaki, razen Markoja so tudi vsi po enkrat ali večkrat sodelovali na svetovnih prvenstvih oračev.

Urednik

ZADNJA NOVICA

Ekipno smo prvi!

Vrhovnik Miha, TOZD Radlje: prvi v oranju, prvi v spretnostni vožnji, prvi v posamezni uvrstitvi.

F. V.

TEKMOVANJE TRAKTORISTOV

Tretjega avgusta se je 60 tekmovalk in tekmovalcev pomerilo v borbi za točke, nagrade in priznanja na 21. izbirnem regijskem tekmovanju. Tekmovali so v 3 kategorijah: mlade zadrušnice (3), mladi zadrušniki (54) in poklicni traktoristi (3). Veselilo nas je, da so se v bojih za točke pojavili poleg ekipe Slovenske Konjice, ki tekmujejo že več let in je letos na svojem področju že organizirala izvirno tekmovanje z 20 udeleženci, še ekipa iz Šmarja.

Tekmovanje je potekalo pozno v večer, saj je zašepala organizacija ravno pri najtežji disciplini — oranju. Nekateri posamezniki se niso držali vrstnega reda tekmovanja. Ob tej priliki bi hotel opozoriti vse bodoče tekmovalce, da postaja tekmovanje iz leta v leto bolj zahtevno zaradi vse večjega števila tekmovalcev in vsako najmanjše odstopanje od zastavljene organizacije podaljšuje tekmovanje, daje komisijski več dela, disciplina pa vzbuja negotovanje. Torej, mladi tekmovalci, v bodoče se homo pojavili na parceli bolje pripravljene, saj ima tekmovanje tudi ta namen, da pokažemo kaj zmoremo in da se tudi česa naučimo.

Prejšnje misli niso opravičilo za nekompletne zaključek tekmovanja — rezultati za oranje niso bili na koncu tekmovanja. Zato izkoriščamo priložnost in objavljamo kompletne rezultate v Hmeljarju.

Za najtežjo disciplino — oranje lahko rečemo, da bolje orjemo, kot smo pred leti. Tako je tudi prav. Vendar pa se nam zdi, da premalo izkoriščamo tehnične lastnosti in možnosti traktorjev in plugov. Vsako oranje med letom naj bi bilo trening, da se izpolnimo v tistih elementih, ki prinašajo dragocene točke, prav kmetovanju pa osnovo za večje pridelke.

Trideset tekmovalcev je bilo pri spretnostni vožnji diskvalificiranih. Predvsem tistih na repu tabele, kar je znak, da si nismo v praksi pridobili potrebne spretnosti, predvsem pri vzvratni vožnji. Disciplina kot taka ni toliko pomembna kot drugi dve, pomaga pa nam pri vsakdanjem delu premagovati različne transportne probleme. Da smo traktoristi slabi vozniki, nam pričajo vesti o črnih kronikah, saj se večina nesreč pripeti, ko smo na cesti, zahtevni gozdni poti, ko ne znamo preceniti mladosti in se včasih zanašamo samo na srečo.

Splošno znanje o mehanizaciji se sicer izboljšuje, vendar še premalo izkoriščamo prosti čas za teoretično izpopolnjevanje. Knjižica Kmetijski stroji, Vzdrževanje traktorjev in druga literatura o kemičnih sredstvih v kmetijstvu, so pripomočki, iz katerih lahko črpamo znanje tudi za teoretični del poskusa.

Traktorsko tekmovanje uspešno zaključeno

V sredo, 3. avgusta, sta aktiv mladih združnikov TOZD Kooperacija Žalec in društvo LT »Hmezad« organizirala v Gotovljah VI. regijsko traktorsko tekmovanje mladih združnikov in XXI. tekmovanje aktivnih traktoristov.

Finančno sta to tekmovanje podprla TOZD Kooperacija in TOZD Kmetijstvo.

Tekmovanja se je udeležilo doslej največje število tekmovalcev — 60, od tega 54 mladih združnikov, tri dekleta in trije poklicni traktoristi. Na tekmovanje so bile vabljeni poleg TOZD Kooperacija in Kmetijstvo, še ekipe vseh kmetijskih organizacij celjske regije, vendar pa sta se tekmovanja udeležili le ekipe MZ iz Slovenskih Konjic in ekipa MZ iz Smarja ter poklicna traktorista iz Radelj ob Dravi. Ta prireditvev je bila namreč izbirno tekmovanje za republiško tekmovanje, ki je bilo od 26. — 29. 8. v Krškem in na katerem so nas zastopali ekipe najbolje uvrščenih mladih združnikov in traktoristov.

Ker je bilo tekmovanje v popoldanskem času, nam je zmanjkalo časa za objavo vseh rezultatov. V naslednji tabeli objavljamo nastopajoče in njihove rezultate.

RAZVRSTITEV EKIP

1. Galicija	864,3	Veber, Čretnik, Pečnik
2. Podlog	839,0	Povše, Kolenc, Uranjek
3. Grušovlje	838,2	Kunst, Serdoner B., Serdoner Ivan
4. Slov. Konjice	831,9	Grobelsšek, Založnik, Faktor
5. Vinska gora	826,9	Mihelak, Gradišnik, Žerjav
6. Vinska gora	815,5	Levc, Vrdev, Strahovnih
7. Drešinja vas	769,9	Zupanc, Frece, Stepišnik
8. Trnava	760,6	Sajavic, Šram, Kok
9. Vransko	737,3	Ocvirk, Farčnik, Matko
10. Prebold	730,5	Ribič, Gajšek, Sopotnik
11. Arja vas	725,9	Kramer, Holcer, Arzenšek
12. Gotovlje	722,9	Kuder, Bizjak, Kuder
13. Šmarje	711,6	Mošit, Stadler, Kunej
14. Tabor	709,9	Sirše, Žilnik, Topovšek
15. Braslovče	692,6	Dobnik, Bizjak, Ušen
16. Vrbje	671,2	Štorman, Kuder, Sedminek
17. Tabor	638,9	Kos, Šalomon, Zevnik

Od 45—54 mesto pa so se razvrstili naslednji tekmovalci:

Sedminek Leopold, Vrbje; Topovšek Polde, Tabor; Šalomon Ivan, Tabor; Zevnik Vojko, Tabor; Kuder Janko, Gotovlje; Štorman Jože, Vrbje; Sopotnik Bogdan, Prebold; Kos Vinko, Tabor in Dobnik Štefan, Braslovče.

Tekmovalci so imeli v tekmovalnem programu tri discipline: oranje, teorijo in spretnostno vožnjo. Dekleta pa so se pomerila med sabo le v oranju in teoriji.

V oranju in teoriji je zbral največ točk Vrhovnik Miha iz Radelj.

V spretnostni vožnji pa je bil najboljši Bizjak Ivan iz Gotovelj.

V skupini mladih združnikov so se najbolj uvrstili Povše Jože iz Podloga, Faktor Vojko iz Slov. Konjic in Mihelak Jože iz Vinske gore. Ti trije bodo tudi sestavljali ekipo na republiškem tekmovanju v Krškem.

Od aktivnih traktoristov bodo zastopali celjsko regijo v Krškem: Vrhovnik Miha iz Radelj, Pogačar Martin iz Sempetra, Brilovič Milovan iz Radelj.

Ženska ekipa na republiškem traktorskem tekmovanju ne bo tekmovala.

Na izbirnem tekmovanju traktoristov — mladih združnikov v Gotovljah, so bila podeljena priznanja vsem sodelujočim ekipam, dvajsetim mladim združnikom, trem dekletom, trem aktivnim traktoristom, prvemu v oranju, prvemu v teoriji in prvemu v spretnostni vožnji.

Razdeljene so bile tudi lepe praktične in denarne nagrade:

— trem ekipam, desetim mladim združnikom, trem dekletom, trem aktivnim traktoristom, prvemu oraču, prvemu v teoriji in prvemu v spretnostni vožnji.

V nagradni fond so prispevale naslednje organizacije:

Pinus, Rače — 3 nahrbtni škropilnice v vrednosti 3.150,00 din

SIP, Sempeter — 3 reklamni kombinezoni v vrednosti 2.700,00 din

Agrotehnika, Celje — komplet ključev 520,00 din

Inde, Vransko — Alfa 700,00 din

Vino, Šmartno ob Paki — vino

Pivovarna, Laško — 50 l piva 400,00 din

GG, Žalec — platenka 150,00 din

Šentjur — stol 200,00 din

LB — 3 hranilne knjižice s 300, 200 in 100 din 600,00 din

Minerva, Žalec — 25 m drenažne cevi 250,00 din

Hmezad, TOZD Mešalnica — 2 vreči krmil 500,00 din

Hmezad, TOZD Mlekarna — 4 sire 500,00 din

Hmezad, TOZD Mesnine — 3 klobase 500,00 din

Hmezad, TOZD Strojna — Kardan 800,00 din

Hmezad, TOZD Notranja trgovina — naročilnico za 500 din 500,00 din

Hmezad, HIP — 3 hranilne knjižice s 300 din 900,00 din

Zemljiška skupnost Žalec 2.000,00 din

Zemljiška skupnost Celje 1.000,00 din

Mladinska konferenca Žalec 1.000,00 din

DLT Hmezad — 2 kombinizona 1.500,00 din

Vsem, ki so prispevali nagrade in vsem, ki so finančno ali organizacijsko pripomogli, da je tekmovanje lepo potekalo, se organizator prireditve najlepše zahvaljuje.

inž. Božka Žolnir

UVRSTITVE POSAMEZNIKOV

Mesto	Ime in priimek	Kraj AMZ	T o č k e			
			Oranje	Teorija	Spret. vož.	Skupaj
I. Profesionalci						
1.	Vrhovnik Miha	Radlje	298,3	43	14	355,3
2.	Pogačar Martin	Sempeter	250,0	42	23	315,0
3.	Brilovič Milovan	Radlje	235,0	37	9	281,0
II. Mlade združnice						
1.	Stepišnik Milenka	Petrovče	236,6	42	—	278,6
2.	Levec Terezija	Petrovče	241,6	24	—	255,6
3.	Pogačar Anica	Sempeter	201,6	29	—	230,6
III. Mladi združniki						
1.	Povše Ivan	Podlog	255,0	36	18	309,0
2.	Faktor Vojko	Slov. Konjice	251,6	31	14	296,6
3.	Mihelak Jože	Vinska gora	233,3	40	21	294,3
4.	Čretnik Bojan	Galicija	235,0	35	23	293,0
5.	Pečnik Jože	Galicija	250,0	39	—	289,0
6.	Serdoner Ivi	Grušovlje	256,6	28	2	286,6
7.	Gradišnik Zvone	Vinska gora	248,3	38	—	286,3
8.	Veber Stanko	Galicija	233,3	41	8	282,3
9.	Kunst Ferdo	Grušovlje	236,6	33	8	277,6
10.	Sajavic Boris	Trnava	221,6	42	14	277,6
11.	Frece Vinko	Drešinja vas	236,6	39	—	275,6
12.	Serdoner Boris	Grušovlje	250,0	24	—	274,0
13.	Verdev Jože	Vinska gora	237,6	36	—	273,6
14.	Grobelsšek Ivan	Slov. Konjice	238,3	34	—	272,3
15.	Strahovnik Slavko	Vinska gora	241,6	30	—	271,6
16.	Levc Ratko	Vinska gora	233,3	36	—	269,3
17.	Bizjak Ivan	Gotovlje	216,0	27	25	268,6
18.	Ribič Marjan	Prebold	218,3	40	10	268,3
19.	Uranjek Alojz	Podlog	230,0	31	4	265,0
20.	Kolenc Oskar	Podlog	226,0	33	6	265,0
21.	Založnik Andrej	Slov. Konjice	230,0	33	—	263,0
22.	Holcer Jani	Arja vas	226,6	33	—	259,6
23.	Stepišnik Milan	Drešinja vas	220,0	27	9	259,0
24.	Gajšek Drago	Prebold	221,6	32	1	254,6
25.	Farčnik Drago	Vransko	225,0	27	—	252,0
26.	Bizjak Jože	Braslovče	215,0	37	—	252,0
27.	Drča Vinko	Trnava	216,6	25	10	251,6
28.	Ocvirk Jože	Vransko	218,3	29	—	247,3
29.	Žerjav Iztok	Vinska gora	213,3	33	—	246,3
30.	Četina Ali	Podlog	213,3	30	—	243,3
31.	Kuder Tina	Gotovlje	312,3	22	8	243,3
32.	Sirše Molan	Tabor	208,3	35	—	243,3
33.	Žilnik Marjan	Tabor	208,3	35	—	243,3
34.	Šram Franc	Trnava	215,0	5	5	243,0
35.	Mošit Anton	Šmarje	203,3	25	14	242,3
36.	Ušen Vojko	Braslovče	215,0	27	—	242,0
37.	Kunej Ivan	Šmarje	205,0	31	6	242,0
38.	Kok Ivan	Trnava	215,5	25	—	240,0
39.	Kramer Andrej	Arja vas	198,3	40	—	238,3
40.	Zupanc Vinko	Drešinja vas	198,3	40	—	238,3
41.	Matko Franc	Vransko	220,0	11	7	238,3
42.	Kuder Stanko	Vrbje	205,0	31	—	236,0
43.	Aškerc Martin	Vrbje	200,0	21	11	232,0
44.	Arzenšek Branko	Arja vas	205,0	23	—	228,0
45.	Stadler Žani	Šmarje	198,3	28	1	227,3

Obvestilo

Kadrovski oddelek v DS Skupne službe DO Hmezad v Žalcu dela od 1. 8. 1977 vsak torek popoldne od 14.30 do 16.30. Tako bodo tisti, ki delajo samo dopoldne, urejali svoje zadeve izven delovnega časa.

Zabeležka

pogovora o prodaji 200 ton hmelja Agrokomerca Ilok na inozemsko tržišče.

Prisotni: Tilović Đuro, Bobovnik Mišo, Dukić Aleksandra, Pelikan Zvone, Kolenc Vinko.

Razprava o prodaji hmelja je bila 5. avgusta v Žalcu.

Sestanek je bil na pobudo Tilović Đura, direktorja Agrokombinata Ilok. Tovariš Tilović posreduje informacijo, da je iz področja Vojvodine neprodanega hmelja okoli 700 ton in od te količine ima Agrokomerc Ilok 200 ton na zalogi. Ob nakazanih zalogah hmelja gre za starejše letnike hmelja 1974, 1975 in 1976. Navedeno blago ni našlo kupca na jugoslovanskem trgu.

Predstavnik Agrokomerca Ilok in Kemikalije Zagreb predlagata, da izvozi Kemikalija Zagreb 200 ton hmelja Agrokomerca iz Iloka in se negativna razlika pri prodaji krije iz fonda rizika. Znano je, da fond rizika obračunavajo letno in tako je letnik 1974 in 1975 povsem obračunan. Koriščenje sredstev fonda rizika pride v poštev samo v koledarskem letu 1977, ki zajema izvoz hmelja letnika 1976 in pridelek letnika 1977.

Po planu izvoza za leto 1977, ki predstavlja pogoj za kritje cene iz sredstev fonda rizika, je realizirana količina izvoza na preliv in planirana višina deviznega efekta na ta plansko predviden efekt in odobrena dotacija fonda rizika za pokritje negativne razlike v izvozu.

V SR Sloveniji bo izvoz po planu v letu 1977 realiziran in participacija 8,71 din po kg izvoženega hmelja. Fond rizika sodeluje pri izvozu letnika 1976 in 1977 v enaki višini dotacije po kg.

Izvoz hmelja 200 ton last Agrokomerca Ilok gre na račun kvote sredstev fonda rizika plana izvoza hmelja Vojvodine.

V razpravi so ugotovili da naj ta izvoz hmelja izvedeta Kooperativa Novi Sad ali Hmezad export-import Žalec.

Kemikalija Zagreb se v tem primeru pojavlja kot nov izvoznik, kar ni v interesu grupacije za hmelj.

Tovariš Bobovnik je zadolžen, da poskrbi za sklic vseh izvoznikov hmelja, podpisnikov družbenega dogovora v času od 18. do 23. 8. 1977, da določijo izvoznika hmelja Agrokomerca Ilok.

Inozemski kupec ponuja ceno hmelja v februarju 4,4 DM v mesecu juliju pa 1,5 DM.

ing. Vinko Kolenc

(Nadaljevanje s 6. strani)

Pri realizaciji investicij gre v glavnem za nadaljevanje večjih investicij iz preteklega leta in sicer: zmrzovalnica za meso, skladišče in hala za kmetijske stroje, Hotel Prebold, telečnjaki v Podlogu in Zalogu ter briketirnica za hmelj.

Le na področju TOZD Kmetijstva Šmarje so se začeli graditi objekti, ki so predvideni po programu potresnih investicij. Vse drugo pa predstavlja v glavnem nabavo najnujnejše opreme za nemoteno poslovanje v letošnjem letu.

IX. Prilivi in poraba stanovanjskih sredstev je izvršena v naslednjem obsegu:

	Plan	Realiz.	Indeks
Priliv sredstev			
1. Saldo iz l. 1976	1.064	1.064	100
2. Tekoči prilivi iz OD	6.200	2.898	47
3. Vračilo kreditov in obr.	150	106	71
4. Vračilo posojila TOZD KIB	60		
Skupaj	7.464	4.068	
Poraba sredstev			
1. Odplačilo anuitet	887	359	40
2. Stanovanjska izgradnja	2.123	1.873	88
3. Vračilo dolga skladu SP	407		
4. Stan. izgr. KIB	510		
5. Ureditve stan. za KR	200		
6. Udel. za stan.	86	86	100
7. Oročitev za ind. grad.	1.000	1.000	100
8. Prenos sredstev na Ingrad za TOZD Gradb.	835		
9. Nerazporejena sred.	1.416	750	53
Skupaj	7.464	4.068	54

X. Skupni sklad skupne porabe je bil porabljen v naslednjem obsegu:

	Plan	Realiz.	%
1. Prisp. sind. podr. KŽ	57		
2. Pomoč družt., družb. polit. org. in za druge skupne potrebe	90	52	58
3. Srečanje kolektiva Hmezad	75		
4. Regresi del. KŽ, KR, ME	1.284	1.142	89
5. Jubilejne nagrade	233	158	68
6. Vzdrževanje počitniških domov	340	231	68
7. Rezerva	36	24	67
Skupaj	2.114	1.608	76

XI. Stanje kupcev in dobaviteljev, ki jih vodijo skupni saldakonti in ERO je naslednje:

	Stanje Kupci	30. 6. 76 Dobavit.	Stanje Kupci	30. 6. 77 Dobavit.	Indeks Kupci	Indeks Dobavit.
KŽ	233	11	1.322	136	567	1.236
KŠ	— 1.418	394	2.450	1.262		320
KR	38	28	223	118	587	421
SM	— 133	60		49		81
VT	305	233	398	144	130	61
KO	764	1.304	1.523	302	199	23
ME	11.562	8.303	13.396	9.023	115	108
ML	6.379	993	8.773	2.295	137	231
HM — hmelj	— 33	2.971	723			
HM imp. — ex.	— 1.056	— 267	— 2.246	— 2.373	212	888
MK	1.162	— 7.420	3.543	— 7.519	304	101
ST	— 833	423	816	476		112
GO	878	240	1.510	— 20	171	
ZH	2.191	— 806	1.092	21	50	
NT	17.963	151	7.957	— 2.413	44	
SS	217	113	198	55	91	48
Int. banka		— 682	14	— 19		2
Poč. dom.		22		6		27
Nerazp.	— 325	— 1.127	— 878	42	270	
Skupaj	37.894	4.944	40.814	1.585	107	32

Terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev so prikazane v kompenziranih saldih.

XII. Devizno poslovanje

Uvoz repromateriala in rezervnih delov za tekoče vzdrževanje je bil za leto 1977 planiran v znesku 13.700 din, realiziran v I. polletju 1977 pa v višini 10.622 din oz. 77,5%. Rezerva oz. prosta sredstva so bila planirana v znesku din 13.997.

Plan uvozne opreme ni bil sestavljen (TOZD ga kljub večkratnim urgencam s strani TOZD Export-import niso dostavile razen nekaterih TOZD), bil pa je realiziran v znesku 3.080 din.

Za leto 1977 nam je NB Slovenije določila razmerja uvoza repromateriala in rezervnih delov za tekoče vzdrževanje v višini 29,4%, deviznih prilivov. Pravice so bile na tej osnovi planirane v znesku 27.697 din.

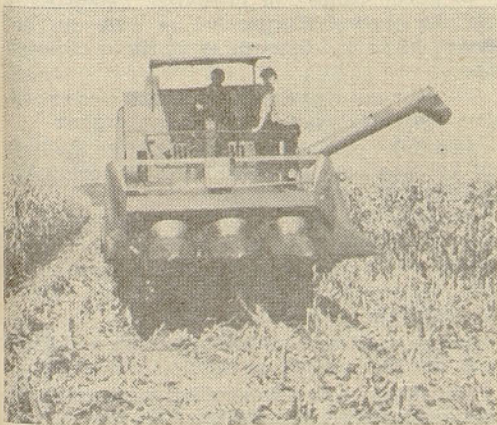
Navedene pravice so bile v I. polletju 1977 realizirane v znesku 15.282 din ali 55,2% nasproti planu.

Pravice so ustvarjene iz naslednjih virov:

- izvoz hmelja 14.000 din
- izvoz polžev 45 din
- saldo 1/1-77 1.237 din

(Nadaljevanje na 10. strani)

 hmeljar

Ni daleč čas, ko se bo kombajn za obiranje koruze začel med dolge vrste koruze in pričel pospravljati bogato letino

Pregled uvoza za I. polletje 1977 po TOZD je naslednji:

TOZD	Surovine, repromaterial in rezerv. deli za tekoče vzdrževanje			Oprema in rez. deli za invest. vzdrž.
	plan	realiz.	razlika	
Strojna Žalec	8.000	5.617	2.383	
Mesnine	1.000	841	159	615
Kooperacija	50	911	— 861	102
Export-import	50	1	49	
Kmetijstvo Žalec		1.132	— 1.132	192
Sadjarstvo Mirošan	1.000	768	232	173
Mlekarna Celje	2.000	376	1.624	
Vrtnarstvo	1.500	512	988	
Mešalnica krmil	100	173	— 73	
Združena hladilnica				1.740
Kmetijstvo Šmarje		289	— 289	160
DS Skupne službe		2	— 2	
Notranja trgovina				98
Skupaj	13.700	10.622	3.078	3.080

XIII. Na področju uveljavljanja premij je naslednje stanje:

	Vloženi zahtevki	Nakazano
— premije za pitanje	3.070	1.656
— premije za mleko	4.073	3.156
— razvojna premija	1.240	
— namenski prispevek	1.891	1.415
Skupaj	10.274	6.227

Izvršena dela interne kontrole v I. polletju 1977:

XIV. Področje sredstev

- popis OS v 9 TOZD
- popis obratnih sredstev v kmetijskih prekrabah, mesnicah
- pregledi blagajn — skontacije
- izdelava seznamov za prenos drobnega inventarja na OS za vse TOZD in DS SS.

Na področju finančne kontrole

- pregled blagajniškega poslovanja v 5 TOZD
- pregled poslovanja s kooperanti in kupci po ZE v TOZD Kmetijstvo Šmarje, Kooperacija Žalec (17 ZE)
- pregled celotnega poslovanja v TOZD Gostinstvo

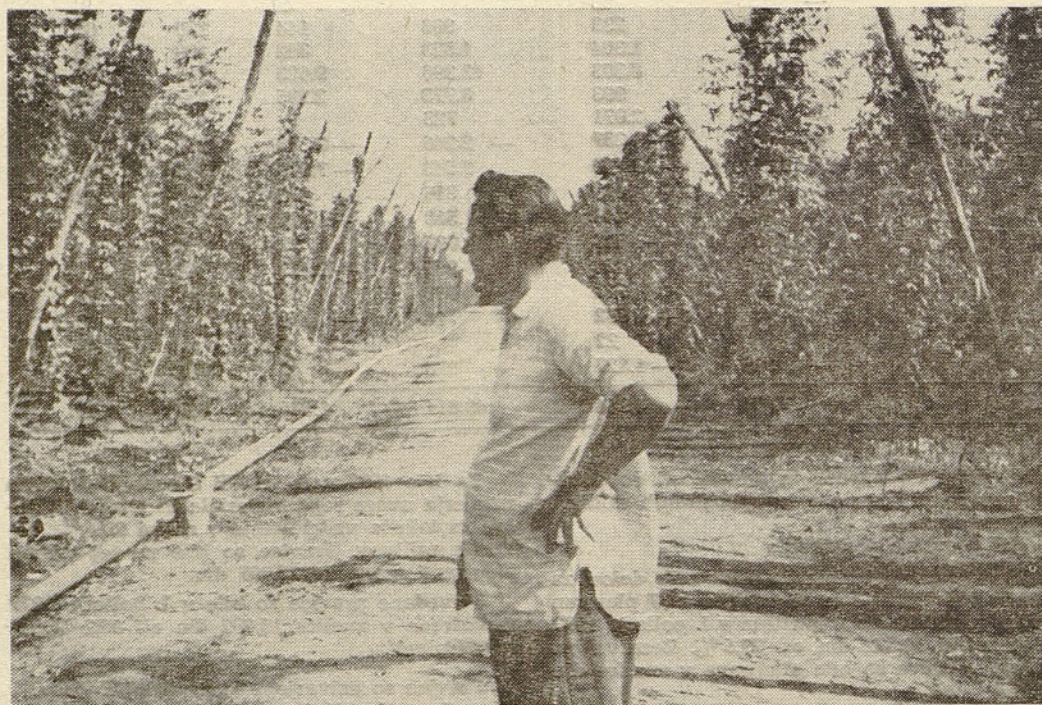
Takole je spravilo hmelja na zeleno etažo na Zovneku mnogo hitreje in lažje

— pregled potrošniških posojil v TOZD KS, NT.

Problemi pri inventurah se ponavljajo — komisije ne sodelujejo pri inventurah, OS niso oštevilčene, primerjave z inventuro po več mesecev itd. Skratka, imamo občutek, da delamo inventuro zato, ker mora biti ne pa za TOZD, ki odgovarja za sredstva.

V zvezi s finančnimi pregledi je stanje nekoliko boljše, in sicer v tem, da so TOZD poslale odgovore na zapisnike, razen nekaterih izjem.

Ernest Marinc

Ta posnetek smo prejeli iz Poljske, na njem je dr. Leon Zub z Inštituta za hmeljarstvo v Pula-ryju med hmeljniki v okolici tega mesta

 hmeljar

OBIRANJE HMELJA

Po Savinjski dolini in ob roboh so pričeli obirati kljub temu, da je bil dogovorjen začetek 20. avgusta, že tu in tam na manjših parcelah s hmeljem na hmeljavkah že 17. avgusta. Prvi obiralci so že odhajali 22. VIII, nič kaj veseli. Saj so obirali komaj 4, 5 ali 6 dni in zaslужili bore malo.

Prihoda maloštevilnih obiralcev in posadk obiralnih strojev skoraj ni čutiti. Nič več ni vselega in prešernega smeha, živ-žava, juckanja in vpitja. Dolina je, tako je nekdo dejal, tiha in mirna, kot sramežljiva devičica.

Hmeljniki so tako do 20. VIII. postopoma oživljali in v soboto polno zaživeli. Vsi smo se tudi trudili, da bo savinjski golding čim prej obran. V Zgornji Dravski in Zgornji Savinjski dolini so pričeli obirati 22. VIII. Auroro smo pričeli obirati 25., a apolona 28. avgusta. Za atlas pa je predviden rok obiranja tam okrog 7. septembra.

Na dolino so pričele legati goste jutranje megle in v deželo je prišla zgodnja jesen.

Osnutek zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izvajanja

Osnutek določa, da delavci in delovni ljudje z osebnim izvajanjem odločajo na referendumu, na zborih delavcev, na zborih delovnih ljudi in občanov, s podpisovanjem oziroma s pismenimi izjavami ter z drugimi oblikami osebnega izjavljanja.

O vprašanjih, o katerih se odločajo delovni ljudje z osebnim izjavljanjem, mora biti poprej določena javna obravnava na način, kot ga določa statut.

Pri osebnem izjavljanju je odločitev sprejeta, ko se je zanjo izrekla večina tistih, ki so imeli pravico glasovati.

Osnutek določa, da skupščina SR Slovenije dve leti, organ krajevne skupnosti eno leto, delavski svet OZD šest mesecev in skupščina SIS šest mesecev po izvedbi referenduma ne morejo ponoviti referenduma o istem vprašanju.

Osnutek opredeljuje zbor delavcev kot obliko odločanja, na kateri sodelujejo vsi delavci OZD. Zbor sklicuje predsednik zbora. Če predsednik ne skliče zbora v 15-dneh, ga lahko skliče tisti, ki je sklic zahteval. Na zboru sprejeta stališča so dolžni obravnavati organi TOZD in o tem obvestiti zbor.

Na zborih obravnavajo posamezna vprašanja s področja KS in SIS tudi delovni ljudje in občani, to je vsi prebivalci KS, stari več kot 15 let. S posebnimi pismenimi izjavami delavci, delovni ljudje in občani izražajo svoja stališča, pobude, predloge pristojnim organom.

Če o posameznih vprašanjih odločamo s podpisovanjem ali posebnimi pismenimi izjavami je odločitev sprejeta, če se je zanjo izrekla večina pod pogoji, ki so določeni za referendum.

OSNUTEK ZAKONA O ODPOKLICU IN VOLITVAH ORGANOV UPRAVLJANJA IN O IMENOVANJU POSLOVODNIH ORGANOV

Osnutek zakona ureja:

— način volitev in odpoklica delegatov v delavske svete OZD, posebej za delegate delavcev, ki so v delovnem razmerju za določen čas,

— nekatera vprašanja v zvezi z imenovanjem individualnega poslovodnega organa

Osnutek opredeljuje vlogo SZDL in sindikatov kot nosilcev in organizatorjev celotnega volilnega postopka.

Aktivno in pasivno volilno pravico imajo poleg delavcev tudi učenci v gospodarstvu, kmetje, ki združujejo svoje delo in sredstva z OZD, ter umetniki, odvetniki in drugi poklici, ki združujejo svoje delo z OZD.

Razpis volitev mora biti objavljen najkasneje 30 dni pred pretekom mandata delegatov.

Kandidiranje izvede sindikat na kandidacijskih konferencah. Kandidatno listo ima za vsak del delovnega procesa posebej zapisane kandidate. Glasuje vsak delavec v celotni kandidatni (Nadaljevanje na 11. strani)

Nove stopnje prispevkov iz osebnih dohodkov

Od 1. avgusta veljajo za obračun osebnih dohodkov nove stopnje prispevkov. Te je uveljavil uradni list SRS številka 14 z dne 11. julija 1977.

Značilno za nove stopnje je, da so se spremenile le za območje Slovenije. V ostalih republikah ostanejo trenutno stopnje nespremenjene.

1. Domicilne stopnje v % od bruto OD:

Občina bivanja	Za otroško varstvo	Za o.s.n. izobraž.	Za kul.-kul-turo	Za tel. kulturo	Za soc. skrbstvo	Nove stopnje skupaj	Stare stopnje skupaj	Razlika
Celje	1,96	4,58	1,52	0,47	0,67	9,20	9,17	+ 0,03
Zalec	1,90	5,54	0,90	0,26	0,90	9,50	8,52	+ 0,98
Šmarje	1,38	5,57	0,61	0,25	1,42	9,23	8,07	+ 1,16
Radlje	1,73	5,37	0,80	0,29	1,85	10,04	9,14	+ 0,90
Ilirska Bistrica	1,57	5,65	0,68	0,33	1,11	9,34	8,42	+ 0,92
Šentjur	0,75	6,82	0,79	0,35	1,03	9,47	8,27	+ 1,47
Laško	0,33	4,57	0,76	0,23	0,78	6,67	9,55	- 2,78
Slov. Konjice	0,83	6,46	0,76	0,45	1,03	9,53	10,09	- 0,56
Mozirje	1,11	4,87	0,93	0,43	0,68	8,02	9,13	- 1,11
Velenje	2,27	6,60	0,65	0,70	0,65	10,87	8,23	+ 2,64
Tolmin	1,87	6,47	0,97	0,37	1,67	11,35	8,52	+ 2,83
Hrastnik	0,51	7,13	0,61	0,40	1,05	9,70	7,39	+ 2,31
Zagorje	1,37	6,57	0,96	0,43	1,07	10,40	6,50	+ 3,90

2. Sedežne stopnje v % od bruto OD:

Občina zaposlitve	Za otroški dodatek	Za zdrav. varstvo	Za inv. pokojnin. zavarov.	Nove stopnje skupaj	Stare stopnje skupaj	Razlika
Celje	2,21	8,35	12,00	22,56	23,13	- 0,57
Zalec	2,21	8,50	12,00	22,71	23,13	- 0,42
Šmarje	2,21	7,76	12,00	21,97	23,13	- 1,16
Radlje	2,21	7,79	12,00	22,00	22,90	- 0,90
Ilirska Bistrica	2,21	7,11	12,00	21,32	23,16	- 1,84
Laško	2,21	10,19	12,00	24,40	23,13	+ 1,27
Hrastnik	2,21	7,84	12,00	22,05	22,90	- 0,85
Trbovlje	2,21	7,82	12,00	22,03	22,90	- 0,87
Tolmin	2,21	6,12	12,00	20,33	23,16	- 2,83

(Nadaljevanje z 10. strani)

listi. Za delegata je izvoljen delavec, ki dobi večino glasov vseh delavcev v TOZD.

Odpoklic delavskega sveta predložijo delavci na konferencah, ki jih sklicuje sindikat.

Za imenovanje poslovodnega organa v OZD se oblikuje razpisna komisija, ki jo sestavljajo predstavniki OZD, sindikata in družbene skupnosti.

Osnutek zakona o organu samoupravne delavske kontrole

Osnutek zakona o samoupravni delavski kontroli določa, da ima vsak delavec in tudi sindikat pravico in dolžnost dajati organu samoupravne delavske kontrole pobudo, da razpravlja o določeni zadevi.

Organ ima pravico zahtevati od organov OZD podatke in poročila, ima pravico vpogleda v vse listine, spise in poročila.

Delavski svet je dolžan obravnavati vsak predlog organa. V primerih, ko pomanjkljivosti, na katere je opozoril, niso odpravljene, organ o tem obvesti delavski svet, sindikat pa tudi organe družbenega nadzorstva.

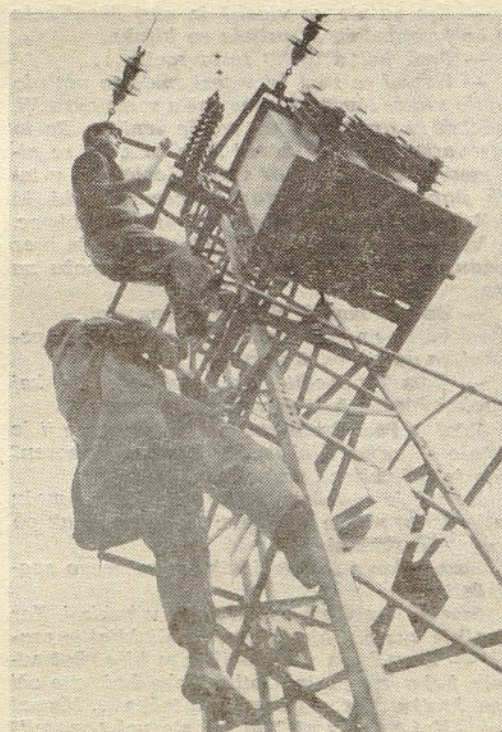
Član organa, ki v mejah pristojnosti in pooblastil organa da pobudo, pripombo, predlog, ne sme biti klican na odgovornost ali postavljen v manj ugoden položaj.

Delavec ali poslovodni organ, ki ovira člana organa pri opravljanju funkcij, stori s tem hujšo kršitev delovne obveznosti.

Člani organa so dolžni varovati tajnost podatkov, ki so poslovna skrivnost in so za vestno opravljanje svoje funkcije osebno odgovorni delavcem OZD.

njene. Oglejmo si nove stopnje v primerjavi z dosedanjimi! Zaradi lažjega računanja bomo prispevke ločili v prispevke glede na občino stalnega bivališča delavca (domicilne stopnje) in na občino njegove zaposlitve (sedežne stopnje).

Seštevek stopenj dobimo, če seštejemo seštevke domicilnih (1.) in sedežnih (2.) stopenj. Primer: delavec s stalnim bivališčem v Celju, zaposlen pa je v TOZD s sedežem v Zalcu mora plačati prispevke v višini 31,91 (= 9,20 + 22,71) % od svojih bruto OD (doslej 32,20 %). Delavec iz Laškega, ki je zaposlen v Celju pa samo 29,23 (= 6,67 + 22,56) %. Podobno si lah-

Rajonski monterji morajo med sušenjem hmelja tudi večkrat posredovati na visokonapetostnem omrežju

ko izračunajo skupen % prispevkov tudi drugi delavci.

Gornje stopnje pa veljajo samo za redno delovno razmerje. Za dopolnilno delo v lastni ali tuji organizaciji (nadurno delo) je treba plačati domicilne prispevke (1.), poleg tega pa še prispevek za zdravstveno varstvo iz poglavja (2.) in republiški davek iz OD v višini 18,33 %. Primer: Delavec iz Zalca, ki je zaposlen v Celju, bo imel skupno stopnjo 36,18 (= 9,50 % 8,35 + 18,33) %. Prispevki na OD za nadurno delo so torej višji od prispevkov za redno delo za 4,12 %.

Delavci z manj kot polovico rednega delovnega časa in upokojeanci pa morajo plačevati

vse domicilne prispevke in še republiški davek iz OD v višini 24,19 %.

Iz prikazanih podatkov vidimo, da se skupne stopnje niso bistveno spremenile. Ostala in še povečala pa se je raznolikost, kar bo še naprej oteževalo obračun osebnih dohodkov.

T. Gu.

Varno delo s traktorjem

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

GLAVNA MEDICINSKA NASPROTJA ZA DELO S TRAKTORJEM

Medicinska nasprotja za delo, kjer je pričakovati oziroma obstajajo posledice zaradi vibracij (tresenje), so:

— boleznj, okvare ali motnje krvnih žil (akrocianoza, Bürgerjeva bolezen, arterioskleroza, hipertoniija, itd.);

— boleznj in okvare mišic, kit, kosti in sklepov;

— boleznj in okvare ali spremembe v cervikalnem predelu hrbtenice;

— boleznj in okvare živčevja;

— sklerodermija in druge.

Poklicna travmatska varonevroza ima tendenco k zelo počasnemu izboljšanju. To se pa ne da na žalost trditi za nevrološke in ortopedske okvare, kjer navzlic prekinjeni eskpanziji škodljivi dejavniki iz vsakdanjega življenja in staranja delavca lahko pripeljejo do poslabšanja.

Na podlagi rentgenskega snemanja so spoznali in ugotovili obnašanje želodca in hrbtenice pod vplivom udarcev tresenja in vibracije. Opaženo je bilo, da se želodec mnogo bolj klati kakor pa skelet. Preizkuse so opravljali v naravnih pogojih dela traktorista z meritvami frekvence. Pri frekvenci 2 Hz (približna lastna frekvenca želodca), ki je periferno delovala na telo, je pokazala, da je tresenje želodca dvakrat večje od tresenja ostalega telesa. Mehanične lastnosti človeškega telesa v primeru vibracije so po Coermannu prenosljive v območju 0—20 Hz ne glede na položaj telesa. V normalnih življenjskih delovnih pogojih je človeško telo izpostavljeno vibraciji v območju 10—16 Hz (merjeno na telesu) pa nastopa tako močno tresenje in klatenje, da že povzroča kroženje oči — neoster vid.

Naštete nevarnosti nastajajo oziroma so enake pri vseh tipih in znamkah traktorjev. Nekatere znamke traktorjev so dopolnilno opremljene s tehničnimi varovali, ki posamezne nevarnosti oblažijo ali odpravijo.

Po 5. členu Zakona o varstvu pri delu mora vsak stroj na mehaniziran pogon, torej tudi traktor, imeti dokazilo, da ustreza pri naš veljavnim predpisom in normativom varstva pri delu v širšem pomenu.

Zaradi nevarne narave dela pri delu s traktorjem, se to delo smatra, kot delo s povečano nevarnostjo.

Z ozirom na to, mora biti traktorist strokovno usposobljen za delo s traktorjem.

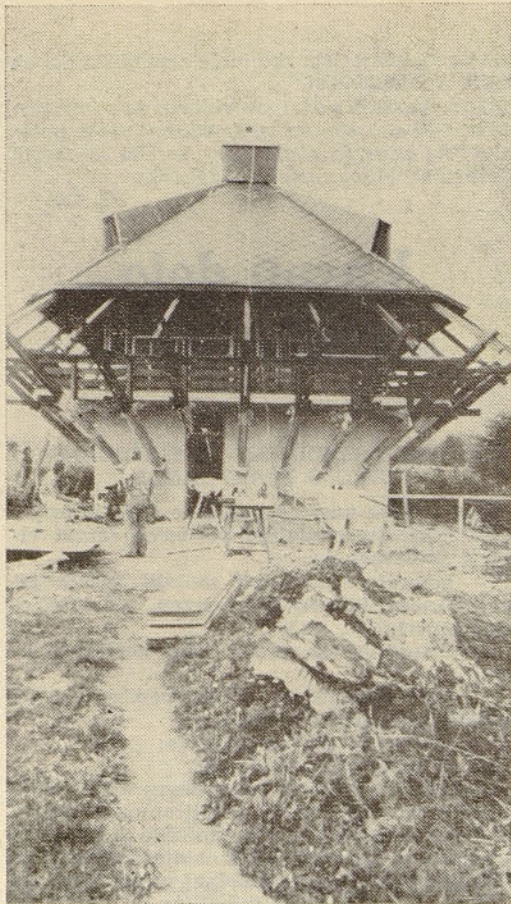
Imeti mora vozniško dovoljenje, za kategorijo — traktorji, poznati mora lastnosti, sestav, namen uporabe in delovanje posameznih priključnih strojev, poznati mora nevarnosti in ukrepe za varno delo s traktorjem in priključki. Zato mora vsako drugo leto obnavljati znanje s področja varstva pri delu, kar dokaže s potrdilom o uspešno opravljenem preizkusu znanja s tega področja.

Traktorist mora biti zdravstveno sposoben za opravljanje dela, kar ugotavljamo z obdobjimi zdravniškimi pregledi. Traktoristi morajo na posebni obdobji zdravniški pregled vsako tretje leto, če pa delajo s pesticidi, pa vsako leto.

Traktorist se mora seznanjati z normativi za varno delo s traktorjem, priključkom, z varno organizacijo dela, kakor tudi tehnološkimi produkcijskimi postopki. Varnostne ukrepe, navodila, kakor opozorila mora sproti upoštevati in uporabljati.

To velja tudi za njegove pomočnike oziroma sodelavce, ki delajo neposredno z njim.

(Nadaljevanje prihodnjič) J. Z.

Ribja restavracija pri ribogojnici ob Lavi pri Zalcu bo kmalu postregla prvim gostom v idiličnem okolju z okusnimi ribjimi specialitetami

Mulc je zaljubljen

Pšeničniki so pravzaprav trdna savinjska družina. Lepa kmelija, s precej sadeži hmelja; tudi repov v hlevu ne manjka.

Z delovno silo je križ. Toda Pšeničnik zna. S stroji je dobro založen, pridne roke pa najde med upokojenci. Tudi skop ne mara biti. Tavrh dobro plača, malice so pravo razkošje.

Drago Kumer:

Dokaj let sta imela Pšeničnika težave z nasledstvom. Otroka ni in ni hotelo biti. Potem pa, kakor da se je zgodil čudež.

Pšeničela je povila krepkega sina!

Edinček je in zato pazita nanj. Zdaj je dopolnil enajst let in pobič ne sme v hlev. Kje pa! Bodo že drugi postorili, zanj so zdaj samo še knjige in zvezki.

Razvaječek gor, ljubljenec dol, mladi Pšeničnik krene tudi svojo pot. Včasih je tudi kanček škode vmes. Ljudje radi povedo.

— Ja, to je pa Pšeničnikov mulc našpilal!

Škodo Pšeničnika še tistega dne poravnata, sinka zasujeta s koškom poučnih nauk, potem mati postrže s pecivom in pri polni mizi gledajo televizijski spored pozno v noč.

Ondan pa je malo manjkalo, da ni Pšeničnela vtglo pod strop. Pa pride tale Srečko domov, vrže torbo v kot in ves v ognju zavzdihne.

— Mama, jaz sem zaljubljen!

Uboga mati, preplašena mati, spustila je kuhalnico in odprla usta, ki so skoraj nerazumljivo izjavila:

— Kkkaj si rekel?

— Zaljubljen sem. Res. Kaj me tako debelo gledaš? Ko pa je tako srčkana. Oh, ko bi jo smel pripeljati v hišo!

— Ježeš, pobec nesramnil si je preplašena mati podprla glavo, vzela piramidon in letela k očetu v garažo. Očeta pa nikjer. Spet nazaj v kuhinjo. Tudi sina nikjer. Brž kosilo na rob štedilnika, drugo obleko nase, avtomobil in hajd v šolo.

— Tok, tok, tok! Tovariš ravnatelj, tovarišico Perovškovo bi rada. Je ni tukaj?

— Ni. Kaj pa se je zgodilo? Bledi ste. Je s sinom kaj narobe?

Pšeničnela pogleda levo in desno, potem pa ravnatelju naravnost v uho: »Naš mulc je zaljubljen! Pomislite, pri teh letih! Nak.

Tovariš ravnatelj v pripoved ni verjel, pomislil pa je, če ni mož prek ojníc skočil. In je še bolj previdno dejal: »Pa vidva, kolikor mi je znano, se vsa leta imenitno razumeta. Koliko časa sta že poročena?«

— Ah, tovariši ravnatelj. No, samo tega mi je še treba. Z možem je vse v redu. Pob, ta ki hodi k vam v šesti razred, ta ta...

Ravnatelj je hotel izreči nekaj tolažilnih besed, pa je vstopila tovarišica Perovškova, Srečkova razredničarka, in sta se brž umaknili v govorilnico. K sreči ni bilo nikogar in prehu-do vznemirjena mati je potožila: »Tovarišica, šolsko leto gre h kraju. Med letom je še kar nekako bil, sedaj pa... Kako pa med poukom zadnji čas?«

— Ni preveč zbran. Zamišljeno se zazira skozi okno. Ali je morda bolan?

— Bolan? Zaljubljen!

Tovarišica se nasmehne: »Enajst let ima. Lepo je razvit. Lep fant, skrbno negovan. In po svoje nabrit. Tudi mežikati zna. Pa tudi mi smo v teh letih znali, kajne tovarišica Pšeničnikova?«

— Jaz že ne, to pa ne! se je razhudila mati. — Mi smo imeli vzgojo, to pa! Starši so nam znali stopiti na prste. Pa učitelji tudi. Potem še župnik, kaplan. Prosim, tovarišica, opozorite ga, popazite nanj. Ne bi rada, da bi si pokvaril ocene.

— Kar brez skrbi. In z očetom, z možem se pogovorita. Maloprej sem ga videla. Mislija sem, da je hčerka poleg.

— Kje pa ste ga videli? je zdaj Pšeničnela še bolj pobledelela in prijela za kljuko.

— Pred kolodvorsko restavracijo...

— Hvala! je zdaj že v jezi rekla in pretrdo zaprla vrata. Moža je zares našla v restavraciji. Sedel je v družbi še kar mlade ženičke. Pa to je tovarišica Razborškova! Pšeničnik, da se nisi morda še ti spozabil? Ona, Pšeničnela, v takih skrbih, mož pa dvori poročeni ženski, ki bi ji kvečjemu pristajal kot oče in ne ljubimec.

Vse to ji je v hipu zakuhalo v glavi in brez pozdrava je stopila k mizi ter rekla možu na uho:

— Domov moraš, sicer bom znorela!

— Pa da ne boš mislila!... je Pšeničnik pokazal na gostjo onstran mize.

— Gospa, prisedite. Joj, bledi ste! Je kaj narobe? Morda tudi vi veste za ljubezen?

Zdaj je Pšeničnela zazijala in kar samo ji je zletelo z jezika: Ljubezen? Čigava ljubezen? Kdo je zaljubljen? Pa ne...

Komaj je obrzdala jezik. Prisedla ni, možu pa je dokaj prikro zažugala: Pa dajmo vsak po svoje. Na svidenjel!

Razborškova in Pšeničnik sta se resno spogledali.

Srečka je nesrečna mati našla v kuhinji. Kar planil je vanjo. Objemal jo je, poljubljal in prosil: — Dovolj, da jo pripeljem v hišo. Boš videla, kako je lepa in krotka. Take čudovite oči ima, kratka ušesca, pa gobček, tačke... Mama!

— Kaj pa govoriš? Kako, ste vsi ponoreli?

Zdaj pa je še oče prišel, mati ga je hotela ošteti, pa ji je kot iz topa zletelo z jezika: »Oče, naš mulc je zaljubljen!«

Končno so se znašli v kuhinji vsi trije: mati, oče in sin. Na robu štedilnika pa je čakalo imenitno kosilo!

— O tem sva tudi z Razborškovo razpravljala. Preselili se bodo. Imajo pa čudovitega škotskega ovčarja, ki ga nameravajo prodati. In naš pob jo kar naprej nadleguje, Razborškovo mislim.

— Kaj ni psička? je vprašal Srečko.

— Samec je. Pa še mlad. Vreden tristo starih tisočakov. Mi tako nimamo psa, kar se za kmečko dvorišče zares ne spodobi. Škotski ovčarji pa so lahko tudi v stanovanju.

Mati je pogledala sina, v očeh je bilo videti sprostitev, ko je rekla: »V tistega psa si tako zaljubljen, Srečko?«

— Mhm. Prosim, kupita ga! Saj bom priden, morda bom celo odličen, mama, oče!

— Prav, pa ga bomo kupili. Oče, mislim, da bodo potem srečanja z gospo Razborškovo končana, hm? Zdaj pa h kosilu!

Ljubezen enajstletnega Srečka je bila v trenutku razvozljana in vsem v prid — tudi ugodno rešena! Poslej, ko bosta ta stara dva s tavrharji pri senu ali v hmeljišču, bo ta mlad česal in uril pristnega škotskega ovčarja.

Če je Matevž vedren, bo še prijetna jesen. Kakršno vreme o kimavca mlaje (13. IX), takšno je vso jesen najraje.

O Mihaelu rad žene hudič polhe spat.

Upanje je najboljši zdravnik. Delo nam preganja tri velika zla: dolgčas, pregreho in potrebo.

Clovek, ki ne dela napak, navadno ne dela ničesar.

Govor pripada času, molk večnosti.

Zgled je zmeraj bolj učinkovit kot pravilo. Tudi prazne besede lahko osnesnažujejo okolje.

NESPORAZUM

Tone je peljal psa, sreča ga Janez.

— Kam pa greš? ga vpraša.

— K veterinarju!

— Kaj te pa boli?—se je »začudil« Janez.

VESTNOST

— Že dva dni ležim zraven krave in čakam, da bo povrgla, pa še nič!

— Takole, ko te gleda poleg sebe, verjetno misli, da je že povrgla.

NA POL KMET

— Gospod doktor, teden bolniške bi potreboval.

— Lani ob tem času ste me prosili za 14 dni.

— Seveda, lani je hmelj bolje obrodil.

NA MORJU

— Jaz sem pa videl očka, kako je plesal po pesku, ha, ha!

— Sam?

— Ne, z morskim ježkom v nogi!

UJELA JO JE

— Polonca, če boš tako poredna, boš pozneje tudi ti imela poredne otroke!

— Aha, mami, zdaj si se pa izdala!

NA MATIČNEM URADU

— In zakaj bi radi spremenili priimek?

— Pišemo se Jazbec, pa vsi psi lajajo name!

DOPUSTNIŠKA

— Slišala sem, da te je napadel inozemec?

— Da, vdala sem se brez odpora, ker mi je grozil z nabito denarnico.

Glasilo Hmeljar izdaja delavski svet podjetja »Hmezad« Zalec. Ureja uredniški odbor: predsednik Anton Gubenšek, dipl. inž., in člani: Janez Luževič, dipl. inž., Bogdan Pugelj, dipl. inž., Lamut Franc, dipl. vet., Eva Orač in Miljeva Kač, dipl. inž., - urednica strokovne priloge za hmeljarstvo. — Glavni in odgovorni urednik Vili inž. Vybihal. — Uredništvo je v podjetju »Hmezad« v Zalcu, Ulica žalskega tabora 1. — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 4.500 izvodih. —

HMELJAR

1977/6

PRILOGA HMELJARJA

RAZISKOVALNO DELO V AMERIŠKEM HMELJARSTVU

Dr. T. Wagner

Sortiment goje v osemenjeni in neosemenjeni parceli. Neosemenjen je hmelj, ki ima manj kot 1 % semena. Fuggle N ima za 10 do 15 % več pridelka in 0,5–1 % alfa kislin, če je proizvod heat treatmenta, a je bolj občutljiv za peronosporo.

Tudi pri sortah bullion in brewers gold so ugotovili močnejšo rast pri rastlinah, ki so jih pridobili s postopkom HT. Cascade je sorta,

Namakanje prvoletnika

ki prenaša virus PNR. 21055 je nov hibrid, ki ima nad 14 % alfa kislin, pridelek podoben fugglu, a liste 7–9 krpate.

Za odstranjevanje štorov in uničevanje hmeljišča uporabljajo Telon, ki je preparat za fumigacijo tal (100 ml/rastlino) firme Dow Chemical Co. V razmerju 1:3 z metilnim alkoholom. Ta uniči rastlino v 4–5 dneh.

V nasadu odbranih hibridov zasledujejo rastline z visoko količino alfa kislin in zgodnjo zrelostjo. Pri križanju smatrajo kot pogoj, da je moška rastlina odporna za peronosporo

Prvoletni nasad late cluster

npr. 64037 M. Odbrane hibride opazujejo 3–4 leta in jih sproti izločajo. Razdalja sajenja je 7,5×7,5 feet. V križanje vključujejo od sort brewers gold, early bird golding, late cluster in red vine, ki je stara ameriška sorta. V preizkušnju imajo po 10 rastlin. Od novozgoje-

nih sort so zanimive columbia, ki ima 9,3 % alfa in 4 % beta, dobro skladiščno obstojnost in visok pridelek (2000 p/acre) ter willamette, ki je zgodnja, saj jo obirajo 25. avgusta, podobna fuggleu, bolj občutljiva za Verticilium wilt in s 7 % alfa kislin.

Z vzgojo triploidov poveča pridelek in zmanjša osemenjenost. Tako je triploid cluster x o₄₀ zgoden, ima 10 % alfa kislin in pridelek 2600 p/acre.

64035 ima violetne storžke, ki vsebujejo antociane. Vzdržujejo tetraploidne ženske in moške rastline. Predvsem se zelo poslužujejo moških tetraploidnih rastlin. Zelijajo čimvečji pridelek in menijo, da je teoretično možno pridelati 4100 p/acre.

V križanju in vzgoji novih sort jih vodijo naslednji cilji: visoka količina alfa kislin, mala količina beta kislin, rezistenca za peronosporo, nizek kohumulon, dobra skladiščna obstojnost in visok pridelek. Zato so v letu 1976 križali comet s 5 različnimi moškimi rastlinami, ki izvirajo iz brewers golda, fuggle in colorada. Posadili so 3000 rastlin na razdaljo 7×3 feetov. Pri tem so se pojavile zelene rastline v potomstvu, ki imajo manj peronospore kot npr. rastlina 21055. Pri odbiru menijo, da mora biti kvocient alfa/beta nad 3.

V germplazm bloku goje divje zgodnje ženske rastline z visokim pridelkom, prirodne triploide in divje ameriške ženske rastline, ki so jih zbrali v Arizoni (1500 m visoko). Ameriški divji hmelj so zbirali v Coloradu, Arizoni, Manitobi, ob Missisipiju in v New Mexicu. Divji ameriški hmelj ima dolgo vegetacijo in zori sredi septembra.

Divje moške rastline v glavnem pozne, morda tudi zaradi načina zbiranja. Iz Jugoslavije imajo med moškimi rastlinami 3/3, 05P09, 05P10 in 12P17. Rastlina 05P10 ima rjave pege na listih. Iz Bačkega Petrovca so dobili rastline, ki so odporne za peronosporo: Sel Res. IV/12, VII/23 in VIII/27.

V marcu vzkliše rastlinice posadijo v platoje po 40 rastlin, ki jih posadijo 10 cm eno od druge. V platojih je pesek in mlado rastlinico tudi pokrijejo s par mm finega peska. Namakanje izvajajo tako, da platojčke postavijo na porozno gredo, iz katere se kapilarno napaja pesek v platojih. Če dajo seme v hladilnik sredi januarja, marca sadijo v platojčke. Ti platoji ostanejo v prvem letu v rastlinjaku in jih popreje sadijo v polje.

Povprečno dobijo od enega križanja okrog 2000 semen, od tega jih kali 1600, od tega jih posade in podvržejo testiranju 500. Po testiranju jih običajno ostane okrog 150, ki jih posade kot sejančke v polje in služijo nadaljnjemu opazovanju.

Za progeni test potrebujejo 3 leta: 1. leto križanje, 2. leto vzgoja sejančkov, 3. leto vrednotenje.

Vedno izvedejo tudi testno inokulacijo s sporami peronospore v štor. Učinkovitejša in enostavnejša je odbira na osnovi škropljenja s peronosporo v avgustu.

V žlahtnjenju se močno ogrevajo za evropski tip hmelja, zato izvajajo predvsem s sorto Hallertau, precej povratnih križanj. V žlahtnjenju poudarjajo triploidijo, ki je za Oregon po mnenju dr. A. Haunolda pomembna zaradi

proizvodnje neosemenjenega hmelja in povečanega vigora genotipov, ki izhajajo iz sorte Fuggle. Menijo, da je za proizvodnjo pomemben fugglesov tip hmelja. Imajo mnogo različnih triploidov in okoli 30 tetraploidov, od katerih vzdržujejo po dve rastlini.

V selekciji ne marajo zelo poznih sort zaradi dežja v avgustu, ki povzroči hud napad peronospore v storžkih in mraza, ki se nenadoma pojavi v septembru. Konec septembra lahko nastopi mraz do -1 °C, ki povzroči rjavenje storžkov.

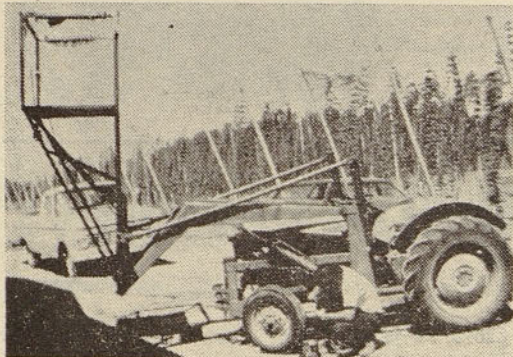
Začeli so z vzgojo brezviroznega sadilnega materiala pri sortah Fuggle in Bullion pred dvema leti. Opazna je razlika v vigoru rastline in tudi pridelku. Rastline, ki so brez viroz, so mnogo bujnejše in kažejo večjo izenačenost.

Komparativni poskus perspektivnih genotipov

V letu 1972 so imeli 400 akrov nove sorte Cascade, v letu 1973 pa so zvlili površino na 1000–1100 akrov. Odbran križanec razmnožijo v praksi na 2 do 4 akre in zahtevajo naslednje: visok pridelek (nad 2000 funtov na aker), srednjo zrelost (zrel v prvem tednu septembra), dobro aromo (tipa Fuggle), visoka količina alfa kislin (7–11 %), dobra odpornost za peronosporo (1–2-krat prašenje ali škropljenje s streptomycinom — 1000 ppm po napeljavi in prašenje, če se pojavi peronospora). Za reduciranje poganjkov in borbo proti plevelu uporabljajo kontaktni herbicid Dinitro. V ameriških hmeljiščih ne poznajo pepelaste plesni.

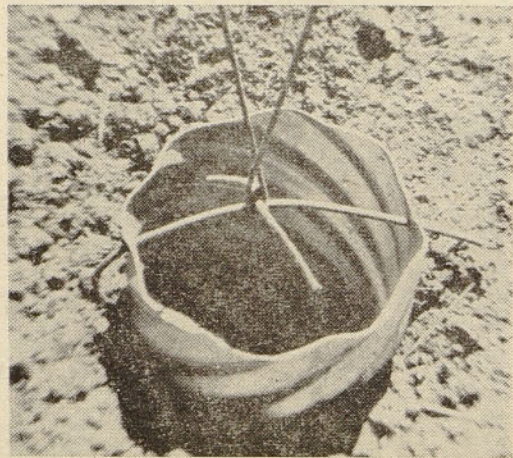
S. Likens je precej daleč razvil uporabnost kemične analize v vrednotenju hmelja. Kritično je ocenil tudi kemično vrednost populacije divjega hmelja iz Jugoslavije. Ugotavlja, da so v kolekciji poedinke z velikim potencialom za lupulin in različnim kvocientom alfa/beta, kar je pozitivno, saj želimo različno razmerje alfa/beta oz. v zadnjem času se poudarjajo beta kisline, saj so interesantne vse komponente, ki večajo lupulin. Meni, da je zelo uporabna ugo-

Stolp za popraviljanje vrhov in opazovanje

tožitev, da je vsota alfa in beta kislin 73%. Iz lastnih raziskav ugotavlja, da ta vrednost odstopa do 6%, kar pa še vedno kaže njeno veliko uporabnost. Analizira 5 storžkov, kar je enostavno, lahko pa se analizira 5 g hmelja kot dela Zimmermann, vendar je to zahtevnejša analiza, saj je potreben večji vzorec, običajno okoli 75 g. Za meje kemične vrednosti hmelja meni: odstotek alfa kislin v lupulinu 0–60%, odstotek lupulina v storžku 5 do 33%, odstotek alfa kislin v storžku 0–20%. Sedanje stanje v pivovarništvu (Anheiser – Busch) narekuje 18% lupulina, 40% alfa kislin v lupulinu, 7,4% alfa kislin v hmeljnem storžku in okoli 6% beta kislin v hmeljnem storžku.

Razvila se je zanimiva razprava o maksimalnem potencialu rastline za pridelek. Pridelek je odvisen od števila nodijev na trti in zalistnikih in števila storžkov v nodiju ter teže storžka. Maksimalen potencial za pridelek naj bi bil 4100 kg/ha. Pomemben je tudi indeks produktivnosti (Wagner) tj. razmerje med storžki in ostalo rastlino, ki je pri manj rodnih sortah 1:2,5, pri A-sortah pa 1:1,2.

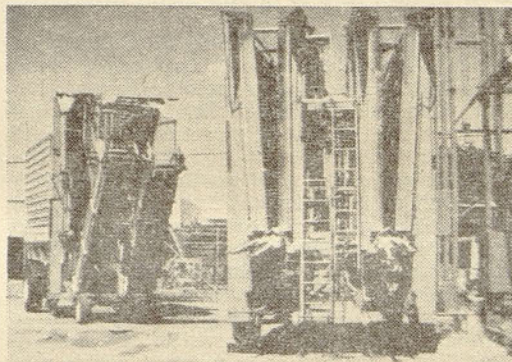
Poizkus gojenja hmelja v cilindrih

Tudi pri moških rastlinah bi bilo potrebno ugotavljati pridelek oziroma njihov genetski potencial za pridelek. Pri moških rastlinah se je to ugotavljalo po količini cvetja, kar pa ni dovolj. Tudi ostale lastnosti (odpornost, lupulin, čas zorenja itd.) niso dovolj zagotovljene z direktnim opazovanjem. Za moške rastline je potrebno njihovo genetsko vrednost za potomstvo ugotoviti s progenim testom. Za uporabnost tako dragega testa kot je progno testiranje, je potrebno določiti minimalno število rastlin v družini. Likens meni, da bi bilo dovolj 50, morda celo 25 rastlin. Taka metoda

screeninga bi bila zelo pomembna za uspešno delo v žlahtnenju. Njena vrednost pa je odvisna od variabilnosti v družini in zato bi bilo potrebno najprej ugotoviti, če ni ta variabilnost v interakciji z genotipom. Morda ni, kot ni po Likensu količina alfa + beta v lupulinu (73%). Testiranje moških rastlin bi zahtevalo 5 let: 1. križanje, 2. vzgoja potomcev, 3. 3-letno vrednotenje potomstva. Glede na variabilnost se je potrebno odločiti za najmanjše število potomcev. Za analizo lupulina mu zadostuje 10–12 rastlin pri 11% in pri 1,5% signifikantni diferenci na nivoju 5% sigurnosti.

Pri analizi 5 storžkov ima 4–5 vzorcev: 1. vzorec služi za določitev alfa in beta kislin in ga do analize hrani pri –20°C. Večinoma ga analizira takoj po obiranju. 2. vzorec mu služi za izoliranje in določitev lupulina in ga hrani do analize pri –22°C. 3. vzorec uporabi za določitev skladiščne obstojnosti in ga hrani pri +20°C 6 mesecev, ko določi alfa, beta in izračuna ID. 4. vzorec služi kot rezerva in 5. vzorec za kromatogram olja, saj direktno injektira 4 mg lupulina in kromatograf. Po tej metodi analizira letno 2000 vzorcev.

Za prejšnjo določitev skladiščne obstojnosti bi se lahko poslužili višje temperature, na primer 35°C in krajšega časa in določili relativno obstojnost, saj je znano, da ima brewers gold slabo, late cluster dobro in savinjski golding srednje skladiščno obstojnost. Merilo je ID: dobra 0,2–0,3, srednja 0,3–0,6 in slaba 0,6 do 1,0.

Nov tip mobilnega obiralnega stroja

Zanimiva je bila razprava o referatu Harris, kjer podaja, da se s staranjem zmanjšuje količina kariofilena. To se ujema z našimi raziskavami in kot znak staranja bi lahko bila tudi intenzivnost spremembe kvocienta H/C. Morda imajo hmelji, ki imajo že genetsko majhen kvocient H/C tudi manjšo vrednost v pivovarstvu. Taki so nekateri divji hmelji.

2. Irrigated Agriculture Research & Extension Center Washington State University, Prosser Washington

Dr. C. Scotland raziskuje hmeljne vzorce. Ugotavlja kot edini virus v Ameriki »Prunus necrotic ringspot«. Kot indikator občutljivosti uporabljajo kumare, na katere ga prenašajo po squash metodi. Pri tem zasledujejo le morfološke in fiziološke spremembe, ne upoštevajo pa pridelka. Za determinacijo virusa uporabljajo tudi serološko metodo.

C. Horner je Acting Location Leader, a se poleg tega ukvarja z raziskavami bolezni hmelja in mente. Posebno mento raziskuje precej pospešeno, saj poleg iskanja novih genotipov, primernih za gojenje, vzdržuje bogat svetovni sortiment. Diskusija se je razvila predvsem okoli bolezni hmelja, kjer so zanimive naslednje informacije.

Pri peronospori hmelja je pomembna infekcija storžkov v juliju in avgustu, posebno pri sorti bullion. Meni, da ta vpliva na pojav kuštravcev v naslednjem letu. Propadanje štorov zaradi peronospore ni opaziti, a na pojav kuštravcev izrazito vpliva vreme v maju in juniju. Testiranje na peronosporo izvajajo že pri sejančkih (metoda Coley-Smith) in kasneje na štoru po metodi 20 rastlin. Pri tem menijo, da je fuggle precej odporen (20% okužbe), srednje odporen je bullion (40% okužbe), a občutljiv je L-1 cluster (80% okužbe). Horner meni, da obstojata dva sistema resistence, sistematična v vegetativni fazi razvoja rastline in resistenca v generativni fazi (v storžke).

Screening sejančkov izvajajo vedno, razen če je moška rastlina — oče, resistentna na peronosporo.

Fitoftoro so opazili v preteklem letu v Yakimi in Kaliforniji. Verticilij se pojavlja v milejši obliki v nekaterih letih več, v drugih manj. Posebno pri fugglesu ugotavljajo odebelele trte. Menijo, da sta pomembna gostitelja verticilija krompir in menta. Za borbo proti verticiliju je potrebno vključiti testiranje v programu žlahtnenja za rase verticilija, ki so razširjena na hmeljskem rajonu, za katerega vzgajajo nove sorte. Na verticilij testirajo v gojilnih celicah tako, da dodajo v substrat inoculum in goje rastlino pri temperaturi 10 do 19°C, dnevni svetlobi 16 ur, 8 pa tudi 12 tednov.

Za proizvodnjo brez viroznega sadilnega materiala se poslužujejo vročega postopka. Rastline goje po 90 dneh dormantnosti v gojilni omari dva tedna pri 39°C (102°F). Nato poberejo rastne vršičke in jih razmnožijo v mist gredah in nadalje gojijo po običajnem postopku. Vroči postopek je različno učinkovit pri različni sorti. Northern Brewer pokaže dober učinek po vročem postopku, prav tako Early Cluster, in Bullion. Slab efekt ugotavljajo pri Hallertau, Fugglu in Aliancei.

Raziskovanja so pakazala, da je odpornost na viroze v povezavi s količino fenolov. Čim več fenolov imajo rastline, manj so občutljive za viroze. Količina fenolov je odvisna od sončne osvetlitve. Etiolirane rastline imajo manj fenolov in so občutljivejše za viruse. Prunus necrotic ringspot kaže mnogo znakov na rastlini, odvisno od genotipa. Lahko pride do zmanjšanja, lahko pa nastopijo le morfološke spremembe na rastlini.

A-sorte ima v rastlinjaku, saj jih še ne sme posaditi v hmeljišče zaradi mnenja M. Tresha, da nematode prenašajo viroze.

Atlas ima mozaik neznanega porekla, ki lahko zelo vpliva na pridelek. Pojavil se je le na eni rastlini, ostale 3 rastline so zdrave.

Apolon ima latentno obliko viroze (hop latent), ki se pojavlja na večini hmeljnih sort. Aurora, ahil in savinjski golding so brez viroz.

Na nobeni A-sorti ni ugotovil PNR, zato meni, da ni potrebno razmnoževanje po postopku heat treatment. PNR se s heat treatmentom različno odstrani, kar je odvisno od sorte; tako pri northern brewerju 100%, pri

Dr. C. Horner vodja raziskav hmelja v ZDA

tetnangu pa le 50%. Transmisija PNR še ni znana. Pri northern brewerju zmanjša pridelek za 50%.

Pri atlasu svetuje razmnoževati le rastline, ki nimajo mozaika. Rastline, ki imajo simptome mozaika, svetuje izkopati, čeprav še ni determiniral, kateri tip je. Mozaik se prenaša pri rezi ali z vetrom. Pri rezi nože razkožuje-

jo s saturirano raztopino Na trifosfata (Na₃PO₄ · 12 H₂O) — 10 %.

Na splošno ugotavljajo, da so A-sorte precej odporne na viroze, razen atlasa. Od sort, ki jih gojijo, so brez viroz bullion, brewers gold, clustri, cascade in comet. Posebno comet je odporen na viroze, saj ni bilo znakov tudi, ko je bil okuliran. Značilno zanj je visoka količina fenolov. Zagotovljeno imajo proizvodnjo virus-free sadilnega materiala, ki ga proizvaja 35 hmeljarjev (bullion, cascade, late cluster, early cluster).

Za parentalno germplazmo je pomembno, da je brez viroz. Divja kolekcija je običajno brez viroz, vsaj tako pogoste niso kot pri gojenih sortah. Vsekakor pa naj bi v postopek žlahtnjenja uvedli virus-free parentalno generacijo.

Enostavnejši postopek je heat treatment, medtem, ko je učinkovitejša meristematska vzgoja. V žlahtnjenju hmelja je potrebno vključiti heat treatment, ki se lahko izvaja v okviru iste grupe, medtem ko je za meristemsko vzgojo brezvirozne germplazme potreben poseben program.

Dr. W. Cone, entomolog, raziskuje predvsem rdečega pajka. Ugotovljeno je, da so evropski hmelji zelo občutljivi za pajka v Yakimi, L 8 — je za pajka toleranten Cluster. Ugotavlja, da ima v starih hmeljiščih več pajka kot v prvoletnikih, kar je verjetno posledica biokemije rastline. Ugoden je razvoj paj-

Ameriški hmeljarji v hmeljišču

ka pri 10—30 % zračne vlage in 90—95° F (32 do 35° C). Za borbo proti pajku raziskujejo kemična sredstva, naravne biološke sovražnike, hormonske pripravke, in kemosterilizante oziora iradiacijo, ki vplivata na genetski potencial pajka, v novejšem času pa tudi sexatraktante. Zanimivo, da se je pokazalo kot učinkovito tudi škropljenje s suspenzijo mrtvih pajkov.

Od insekticidov so zanimivi Omite in sulfat Eromite, ki sta anologa in nesistematična. Predvsem Eromite dobro deluje tudi na rezistenčne pajke, a požiga listje. Škropijo z 1,5 funta aktivne substance na akter. Plictran hidroksit je podoben po delovanju kot Omite, a ne požiga listja. Omite predvsem požiga evropske tipe hmelja.

C. Cone in Regev raziskujeta odpornost sort za uši in rdečega pajka. Ugotovila sta korelacijo med odpornostjo za rdečega pajka in količino farnesola v hmeljnem listu, ki ga določita s tenkoplastno kromatografijo.

Mr. C. Zimmermann deluje raziskovalno predvsem na področju fiziologije in žlahtnjenja hmelja. V odbiri rastline upošteva število socvetij, število lupulinskih žlez v socvetju in količino alfa kislin v lupulinskih žlezah. Te meritve izvajajo na ženskih in moških rastlinah. Za kvaliteto lupulina je pomembna relativna količina alfa in beta kislin v lupulinskih žlezah. Pri odbiri težijo, da bi bila vsota alfa in beta 80 % od celotne sestave lupulinskih žlez (60 % alfa in 20 % beta). V zadnjem času dajejo poudarek hmelju z veliko količino lupulina in to alfa in beta kislin. Idealni hmelj naj bi imel 10 % alfa in 10 % beta kislin. Poleg tega še tudi ni jasna vloga oksidacijskih produktov hmelja v pivovarništvu. Za kemično vrednotenje hmelja uporablja spektrofotometrično metodo, vendar ne metodo 5-storžkov, temveč metodo 5 gramov. Iz večjega vzorca, ki ga zmelje, vzame 5 g hmelja in ga analizira na alfa in beta kisline. Za ugotavljanje količine lupulina upošteva ugotovitev S. Likensa: % alfa + % beta = 73 % lupulina.

Pri metodi 5 storžkov ugotavlja težo 1 storžka, % alfa, % beta, alfa/beta, ID, % lupulina, % alfa v lupulinu.

Pri vzorcu 5 g hmelja pa ugotavlja % vlage in nato preračuna rezultate analize na 8 % vlage: % alfa, % beta, alfa/beta, ID, % lupulina.

Letos so analizirali 600 vzorcev, rezultate pa preračunali na računalniku.

V času vegetacije določa pri odbrankah čas zrelosti, pridelek, tip storžka in izgled rastline. Od odbrank vzame 200—500 g suhega hmelja za razne analize.

Sorte, ki jih gojijo v ZDA, delijo v 6 grup:

1. Clustri in sorte z veliko alfa kislin kot northern brewer, I-40, T-1;
2. angleške pozne sorte: bullion in brewers gold;
3. angleške zgodnje sorte: fuggle;
4. sorte, ki imajo malo alfa kislin (kontinentalni tip hmelja): cascade, tettnang, tallis-man, pride of ringwood, E-2, E-21, L-1, L-8, L-16.

Nova sorta cascade je zelo obetavna, a ima različno kemično sestavo v Washingtonu (alfa = 5,5 %, beta = 6,5 %) in Oregonu (alfa = 6,5 %, beta = 5,5 %), za kar pa ne vedo vzroka. Tudi viroza PNR različno učinkuje pri različnih sortah. Tako pri cascade zmanjša beta kisline, pri northern brewerju, bullionu in brewers goldu pa alfa kisline.

Cascade je sploh zelo plastična sorta in novi nasadi, ki so posajeni v aprilu, seveda po več sadik na eno mesto, imajo precej pogajnkov (3—5). Na sadilno mesto napeljujejo po dve vrvici in namakajo v ozko brazdo ob vrsti. Menijo, da so letos, pa tudi v bodoče glavni problem viroze. Predvsem letos, ko je vreme vlažno in hladno, rastlina počasi raste in se kaže precej znakov viroz: etiolirani listi, rumene pege, zvijanje nekaterih listov itd.

Pri vzgoji novih sort želijo večje pridelke in ranost.

Sejančke posadijo v vrsti in pokrijejo zemljo s črno folijo za boljšo rast. Tako že v prvem letu rastline dosežejo vrh opore in lahko diferencirajo spol. Preizkušajo namakanje z nizkotlačnimi razpršilci na razdaljo 10×12 m.

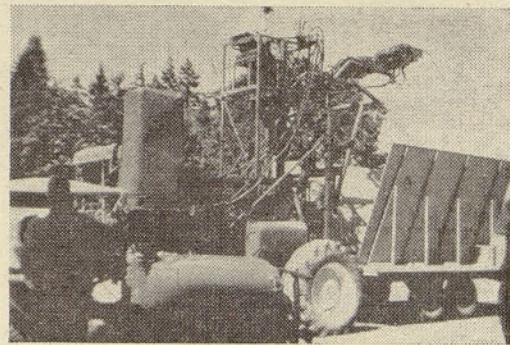
Proizvajalci hmelja v državi Washington so združeni v hmeljarskem združenju — State Washington Hop Commission. Vsega je 160 proizvajalcev hmelja. Po kvaliteti ločijo 4 vrste: angleške, kontinentalne, Cluster in ostale. Poprečen proizvajalec ima okoli 300—400 akrov hmelja. Goji predvsem Cluster in to individualne selekcije kot L₁, E₂, E₂₁ in Tallis-man. Pridelek znaša okoli 1600 funtov na akter. Sadi na razdaljo 7×7 čevljev in po 6 sadik na sadilno mesto, to je 889 sadilnih mest na akter.

V Yakimi je tudi tovarna hmeljskega ekstrakta firme Hass. Hmeljske storžke ekstrahira z heksanom in kapaciteta znaša 700 kg na uro. Temu dodajo še obrat proizvodnje hmeljskega prahu. Proizvodnja prahu naj bi znašala 10 ton letno. Postopek ekstrakcije je kontinuiran in ga modernizirajo tudi za proizvodnjo samih alfa kislin in izomerata. Proizvodnja hmeljskih preparatov se odvija po zahtevi tržišča.

3. Parma Branch Station, University of Idaho

Dr. B. Romanko je pokazal, da v področju Idahoa rešujejo praktične probleme v hme-

ljarstvu. Hmeljišča namakajo in jih ne gnojijo s kalijem, ker je voda zelo bogata na kaliju. Nove sorte vzgajajo le z odbiro iz divjega križanja. Imajo 9—10 palcev (250 mm) padavin letno. Pretežno gojijo sorto kot Late Cluster, ki je populacija in iz nje odbirajo poedine različke ali mutacije. Življenjska doba hmeljišč traja po njegovi izjavi do 50 let. V hmeljiščih napeljujejo kokos vrvice. Pri Late Clusteru opažajo precej hermafroditov. Eno mutacijo Late Clustera, ki je šibkejša rasti, a zelo bogata na cvetju so tudi razmnožili in jo tudi preizkušajo. Sorta Hallertau daje slabe

Stroj za obiranje poizkusov

pridelke, le okoli 600 funtov na akter, vendar jo zadržujejo zaradi interesantne kakovosti. V križanju so uporabili tudi sorto Sunshine in iz potomstva odbrali križanec 32016, ki pa ima rumene liste po materi. V nasadu sejančkov ali odbranih hibridov sadijo vmes kontrolne sorte, kot Late Cluster, Bullion. Napeljujejo po dve vrvici od rastline in 6 pogajnkov na obe vodili.

Metoda divjega križanja jim zmanjša potrebo po strojni delovni sili, želijo pa s križanjem vzgojiti zgodnejše sorte z dobro aromo.

Od škodljivcev jim dela problem pajek, vendar proti njemu škropijo s keltanom.

Značilnosti raziskovalnega dela v hmeljarstvu ZDA

Na osnovi razgovorov s hmeljarskimi raziskovalci in ogledu hmeljarskih institucij povzemam naslednje značilnosti raziskovalnega dela v hmeljarstvu v ZDA.

— Glavna raziskovalna institucija je v Corvallis, Oregon, ki združuje osnovno raziskovalno grupo na področju bioloških in kemijskih problemov hmelja.

— Raziskovalno delo v Prosseru Washington je zelo dobro razvito na področju virologije, entomologije in fiziologije hmelja in se koordinira s programom osnovne raziskovalne grupe v Corvallis.

— Poudarek je na dobro organiziranem teamskem delu. Raziskovalci imajo možnost kontakta v svoji disciplini s kolegi, ki delajo na drugih projektih (tj. na drugih objektih). Značilen je visok nivo raziskovalne tehnike.

— Projekt raziskav na hmelju financira asociacija pivovarnarjev ZDA.

Uničimo plevel v hmeljiščih pred obiranjem

Glavna naloga hmeljarjev po cvetenju je, da ohranijo v zemlji čim več vlage in hranljivih snovi za razvoj storžkov. To je zlasti važno letos, ker je hladno vreme spomladi in suša v juniju in prvi polovici julija zelo ovirala hmelj v razvoju, tako da v mnogih nasadih ni dosegel zadostne višine in ni pognal dovolj dolgih cvetnih pogajnkov. Le optimalen razvoj storžkov lahko še delno popravi posledice neugodnega vremena.

Poletna suša je zelo ovirala razvoj plevela. Takoj po izdatnem dežju v sredini julija pa se je hitro in bohotno razvil. Marsikateri hmeljar ni uspel z obdelavo pravočasno zavreti razvoj plevela in tako v marsikaterem hmeljišču bohotna zel odvzema hmelju vlago in hra-

nila, ki so prepotrebna za razvoj storžkov. Da bi uspešno uničili plevel s stroji je prepozno, kajti malo globlja obdelava zemlje po cvetenju, je hmelju škodljiva. Zato nam ne preostane drugega kot da uničimo plevel s herbicidi.

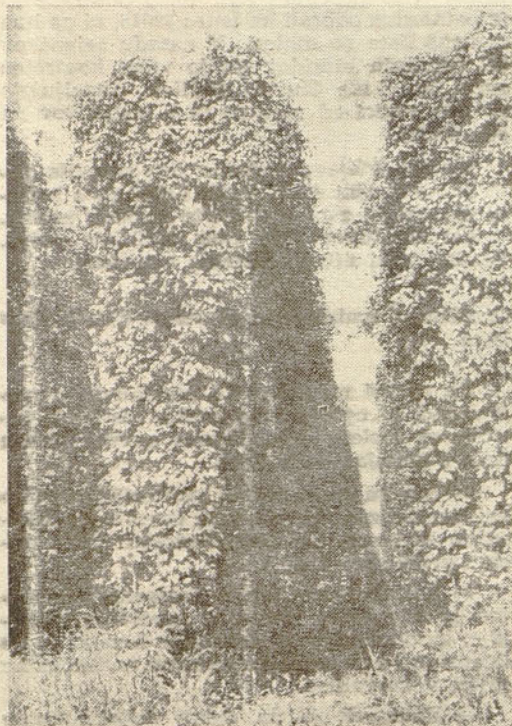
Katere herbicide lahko uporabljamo v hmeljiščih v avgustu?

V poštevek pridejo predvsem naslednji herbicidi:

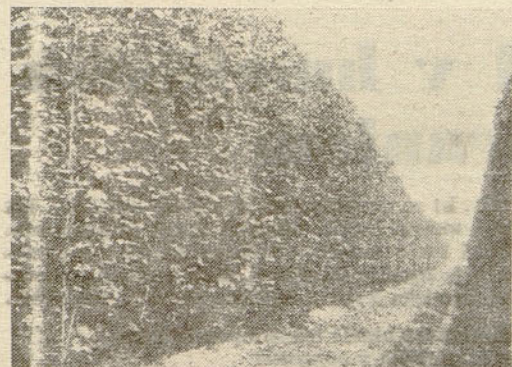
— pripravki na osnovi rastnih snovi (deherban A, deherban forte, deherban M, diko-fluid in podobno);

Uspešno uničen plevel v hmeljišču

Takega hmelja je letos že manj kot sicer

Tudi ob robovih hmeljišč uničimo plevel

- talni herbicidi predvsem atrazin in simazin (**gesaprim, radizin** in podobno);
- kontaktni herbicidi (**gramoxon** in **reglon**);
- mešanica zgoraj naštetih;
- kombinirani pripravek **ustinex special** (aminotriazol, diuron in MCPA).

Da se bomo odločili za ustrezne herbicide je potrebno, da najprej pregledamo hmeljišče in ugotovimo plevele predvsem nevarne in njih razvojni stadij. Našteti herbicidi lahko pri tretiranju padejo tudi na hmelj, če je star več kot 3 leta in normalno razvit, vendar le na talne poganjke in spodnje listje največ do 1 m višine. Enoletnim in šibkim dveletnim rastlinam pa s herbicidi ne smemo poškodovati preveč listja.

S herbicidi ne bomo uspeli, če je plevel tako visok, da ga ne moremo v redu poškopiti ker bi sicer poškodovali hmelj. Zato moramo previsok plevel najprej pokositi.

Hmeljišča, ki so predvsem zapleveljena s širokolistnimi rastlinami, semenskimi ali traj-

nimi (loboda, osat, ščavje, slak in podobno), poškopimo s hormonskimi pripravki (deherban, dicofluid in podobno). Če hočemo preprečiti kalitev jesenskih plevelov dodamo 2–4 kg gesaprima. S hormonskimi pripravki škropimo v lepem, suhem in mirnem vremenu. Kjer so hmeljišča zapleveljena s semenskimi travami (muhvič, srakonja) posebno če so že močno razvite, uporabimo gramoxon ali reglon. Da preprečimo jesensko kalitev plevela dodamo 2–4 kg gesaprima. Ker sta gramoxon in reglon kontaktna herbicida je potrebna večja količina vode. Zato z njima škropimo zjutraj, ali zvečer (rosa) ali po dežju.

Posebno trdovratne plevele škropimo z ustinxom special (5–10kg/ha škropljene površine). Ustinex uniči tudi večletne trave, regačico, ščavje in drugo. Škropimo le več kot 3 leta stara hmeljišča brez dosajencev.

S herbicidi škropimo z tejet šobami z nizkim pritiskom. Pazimo, da bomo pravilno izračunali ustrezno količino herbicida za površino, ki jo želimo poškopiti.

Integralno varstvo v hmeljiščih

Miljeva KAČ, inž. agr.

Razen v ZDA je zelena hmeljna uš najnevarnejši škodljivec na hmelju. Na to mesto se je povzpela v zadnjem desetletju zlasti zaradi splošnega pojava odpornih sojev proti pesticidom in zaradi stalnega povečavanja populacije.

Odpornost zelene hmeljne listne uši se je pokazala v Angliji že leta 1960. Laboratorijski testi so pokazali v letu 1966–1971 17–30-krat večjo odpornost proti metildemetonu in ometoatu kot pri občutljivih sojih. Manjši rezistenčni faktor (cross-rezistenca) 2–6 je ugotovljen za metidation, metomil in endosulfan. V vseh hmeljiščih v Angliji je ugotovljena odpornost hmeljne listne uši proti mnogim aficidom, tako da je zatiranje postalo zelo otežkočeno. V rabi je cela vrsta aficidov organofosfornih estrov (acetal, metildemeton, dimetoat, menazon, mevinfos, metidation, ometoat, fosfamidon, šradan, TEPP, vamidation); karbamatov (metomil, propoksur) in drugih (nikotin, endosulfan). Uporabljajo se tudi taki sistemski aficidi za zalivanje: dimefox.

Odporne soje zelene hmeljne listne uši so ugotovili že pred več kot 10 leti v Nemčiji. Na Češkoslovaškem so ugotovili rezistentnost hmeljeve listne uši proti tiometonu 1967 (HF = 6). Cross rezistenca vključuje celo vrsto organofosfornih estrov: mevinfos (RF = 5,5), monokrotofos (4,8), diklorfos (3,1–4,6), fosfamidom (6,8), fenitrotion (3,6), formation (4,3), dimetoat (19,3–22,7), etoat (23,8), teration (2,9–27,4), dimefox (3,3–11,4), mefoslan (2,5), metidation (3,8), ometoat (6,9), amidition (13,8) in karbamati oxamel (9,6). Dovolj učinkoviti so ostali: diklorfos, fosalon, aminfosmetil, klorpirifos, karbofuran, metomyl, endosulfan.

UDK 633.819 : 632.934

V DDR, Poljski in Avstriji ni še večjih težav pri zatiranju zelenih listnih uši, pojav rezistence še ni registriran, ker je hmeljarjenje posebno intenzivno novejšega datuma.

Casovno so se pojavljale zelene listne uši v hmeljiščih vsakih nekaj let. Gradacijska krivulja je navadno trajala 4–5 let, s tem, da je progresija trajala lahko nekaj let, v regresiji pa je strmo padala. Po letu 1950 pa ugotavljajo v Nemčiji in Angliji vsakoletno veliko populacijo uši. Predatorjev je zaradi pogoste uporabe insekticidov vse manj in ne morejo odločilno vplivati na populacijo.

Dinamičnost populacije zelene listne hmeljne uši zavisi od sorte, rastlinskih organov, ki jih naseljujejo in celo razvojnega stadija gostiteljice. Prehrambni pogoji so se pri novih sortah in pri obilnem gnojenju za listne uši zelo izboljšali.

Študiju ekologije je v večini hmeljarskih inštitutov posvečena posebna pozornost, da bi se na osnovi bionomičnih podatkov lahko osnovala uspešna signalizacija.

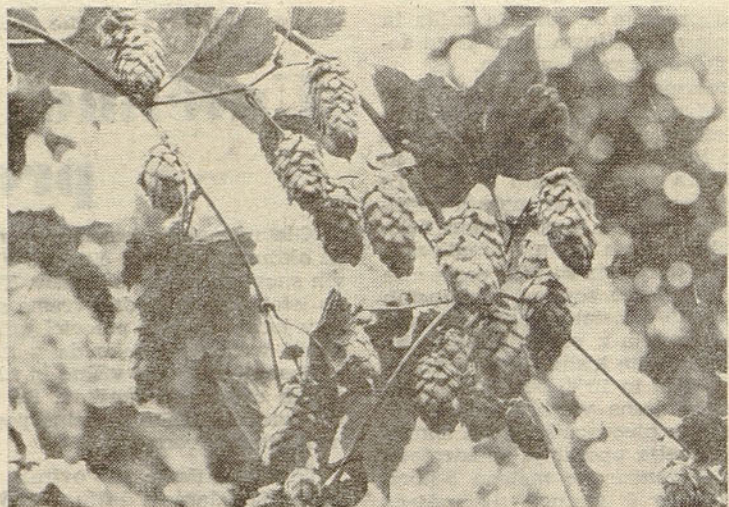
Hmeljna pršica je kot škodljivec v evropskih hmeljiščih izgubila na pomenu in se je pred zeleno listno ušjo umaknila na drugo mesto. Zelo nevaren škodljivec pa je hmeljna pršica v ameriških hmeljiščih.

Odporne sorte proti organskim fosfornim estrom so že pred več kot 15 leti ugotavljali v Nemčiji in Angliji.

Poostreno zatiranje hmeljne listne uši je znižalo tudi populacijo hmeljne pršice, katere pojav je v zadnjih letih vse bolj sporadičen.

K temu je doprinesla tudi uporaba karbamatov proti peronospori, ki kažejo tudi akaricidno delovanje.

(Se nadaljuje)

Čuvajmo vlago in hranila v tleh, da se storžki optimalno razvijejo

POSLOVANJE V I. POLLETJU

Prvo polletje 1977 je TOZD Mesnine zaključila z negativnim rezultatom. Po rezultatih iz prejšnjih let bi naj dosegli 46 % celotne proizvodnje, načrtovane za leto 1977. Dejansko dosežena proizvodnja je naslednja:

NABAVA ŽIVINE IN MESA

Nabava živine je dosežena s 37,4 odstotka. Skupna količina nabavljene goveda, telet, in svinj znaša

4,065.698 kg, medtem ko je načrtovana 10,874.000 kg. Nabava govedu je dosežena z 42,3 %, telet s 36,7 % in svinj s 25,0 % v primerjavi z načrtom. Nabava mesa je nekoliko višja in znaša 2,456.698 kg ali 50,7 % vseh

načrtovanih količin. Če primerjamo podatke o nabavi živine in mesa z enakim obdobjem lanskega leta, vidimo, da je nabava živine letos nižja kar za 16,3 % in nabava mesa za 1,7 %.

PROIZVODNJA KLAVNICE

Tudi proizvodnja klavnice je pod načrtovanimi količinami, in sicer dosega 44,9 % in je za 8,6 % nižja kot v istem obdobju lani. Lastna proizvodnja klavnice je dosežena z odstotkom 36,3, medtem ko je uslužnostno klanje doseženo z odstotkom 375,5 v odnosu do načrta.

PROIZVODNJA PREDELAVE

Proizvodnja predelave znaša 1,801.903 kg in je dosežena z odstotkom 39,1 v primerjavi z načrtom. Proizvodnja klobasnih izdelkov je dosežena z 42,3 odstotka, suhega mesa s 43,0 odstotka in topljenih masčob z 22,1 odstotka. V primerjavi z enakim obdobjem lani je proizvodnja predelave nižja za 15,1 %.

PROIZVODNJA PAKIRNICE

Proizvodnja pakirnice je nad načrtovano, saj je dosežena z 49,1 odstotka. Močan porast je pri pakiranem svinjskem mesu ter delno pri govedini, medtem ko proizvodnja pakiranih izdelkov in prekajenega mesa ni dosegla načrtovanih količin.

PRODAJA

Prodaja je dosežena z 48,8 odstotka v primerjavi z načrtom, in sicer izvoz s 7,1 odstotka, prodaja na veliko z 49,2 odstotka in prodaja na malo s 46,1 odstotka. Nad načrtovanimi količinami je prodaja svežega in pakiranega mesa ter drobovine, medtem ko je prodaja izdelkov, prekajenega mesa in topljenih masčob pod načrtovano, na kar vpliva nižja proizvodnja predelave. V primerjavi z enakim obdobjem lani je količinsko prodaja nižja za 0,7 odstotka.

FINANČNI PRIKAZ poslovanja za prvo polletje 1977 pa je naslednji:

Celotni dohodek znaša 259,365.037 din in je dosežen s 47,6 % v primerjavi z načrtom. Variabilni stroški znašajo 236,505.834 din in so doseženi z 48,7 %. Fiksni stroški znašajo 23,948.175 din ali 46,4 %. Na nižje fiksne stroške vpliva predvsem po-

spešena amortizacija, ki zaradi negativnega finančnega rezultata ni obračunana. Negativni rezultat po fakturirani realizaciji je 1,124.972 din, po plačani realizaciji pa 1,396.917 din. Realizacija proizvodov in storitev znaša 256,736.668 din in je dosežena s 47,2 %, medtem ko je dosežen odstotek nabave osnovne surovine 48,5. Iz tega je razvidno, da je vzrok negativnega poslovanja predvsem v hitrejši rasti cen osnovni surovini.

Iz obračuna nabave živine in mesa po stalnih in dejanskih cenah je razvidno, da je dejanska vrednost nabavljene osnovne surovine za 12,933.562 din višja od načrtovane, medtem ko je prodajna vrednost v primerjavi z načrtovanim višja le za 7,936.863 din. Negativna razlika zaradi neuskajenih cen nabave in prodaje je torej 5,056.699 din.

ZAPOSLENOST, DELOVNI ČAS IN OD

Skupno število opravljenih delovnih ur znaša 408.585 din ali 40,4 % nasproti načrtovanim. Dinamika za čas od 1. 1. do 15. 6. je 45,8 %, torej so opravljene ure za 5,4 % nižje od načrtovanih. Narastle so ure boleznin, in sicer dosegajo ure boleznin do 30 dni 50,1 %, ure boleznin nad 30 dni pa 52,0 % nasproti načrtovanim. Povprečno število zaposlenih je 490, medtem ko smo načrtovali 520 delavcev.

Izplačani bruto osebni dohodki znašajo 15,087.983 din in so doseženi s 43,8 % v primerjavi z načrtovanimi. V primerjavi z lanskoletnim enakim obdobjem so osebni dohodki narastli za 6 %, medtem ko je število opravljenih delovnih ur nižje za 7,7 %. Povprečni faktor dela je 2,39 in je za 0,8 % višji kot v istem obdobju lani, povprečni osebni dohodek na zaposlenega pa znaša 3.931 din in je za 11,4 % višji kot v istem obdobju lani.

VZROKI NASTALE IZGUBE

Kot v letu 1976 je tudi v periodi januar—junij 1977 vzrok nastale izgube sistemskega značaja, v neskladnosti cen nabavljene živine in mesa ter prodajnih cen mesa in mesnih izdelkov.

Če primerjamo načrtovane nabavne cene za živino in meso za leto 1977 z dejansko doseženimi v tem

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

obdobju, vidimo, da so slednja v bistvenem porastu in sicer:

Pri nabavi živine za 4,041.295 din
Pri nabavi mesa za 8,952.267 din

Skupno: 12,993.562 din

Če pa primerjamo načrtovane prodajne cene mesa in mesnih izdelkov z dejansko doseženimi, vidimo sicer tudi porast, vendar le 7,936.863 din. Tako je negativna razlika kot rezultat znanih vplivov še vedno 5,056.699 din.

Primerjava nabavnih cen živine z izhodišnimi kalkulativnimi cenami, ki so osnova za izračun prodajnih cen mesa, kar je zlasti občutno pri svinjini, ko je ta cena 19,50, dočim je dejanska cena med 22—23 din, nam pokaže bistveno večji vpliv zunanjih faktorjev, ki znaša nad 10 milijonov dinarjev.

Z letnim gospodarskim načrtom TOZD Mesnine so predvideni večji prihodki kot odhodki in to za 7,643.916 din. Pri načrtovanju smo upoštevali odnos med nabavnimi cenami surovine in prodajnimi cenami mesa in izdelkov, ki je bil za takrat realen in sprejemljiv z ozirom na tržno situacijo, in ki bi omogočil TOZD tudi skromno možnost razširjene reprodukcije. Tržne razmere, ki jih mesarska dejavnost oziroma klavniška industrija čuti v negativnem smislu, ker so cene mesa in mesnih izdelkov določene, dočim se cene živine prosto formirajo nad minimalnimi oziroma garantiranimi cenami, pa so nam povzročile v tem obdobju naveden izpad dohodka. Če poleg navedenega upoštevamo nižji porast stroškov in osebnih dohodkov, dobimo nepokrite odhodke dinarjev 4,913.218.

PROGRAM UKREPOV ZA ODPRAVO VZROKOV NASTALE IZGUBE

Iz periodičnega obračuna in obrazcev je razvidno, da je izguba v TOZD Mesnine rezultat zunanjih vplivov, proti katerim je kolektiv s samoupravnimi organi in službami nemočen. Izkazana izguba v periodičnem obračunu januar—junij 1977 v relativnem odnosu do realizacije sicer ni zaskrbljujoča, saj predstavlja le 0,55 %, vendar je ne smemo podcenjevati. Pred dnevi so se povišale prodajne cene teletine in svinjine, kar izboljša dohodkovno stanje oziroma na načrtovan promet do konca leta za 2,602.230 din. To je ohrabrujoče.

Pričakujemo, da nabavne cene živine ne bodo sledile povišanju prodajnih cen mesa bolj, kot je predvideno. Če pa bo razkorak med cenami zopet narasel in nam povzročal izgubo, bomo ukrenili naslednje:

1. Ustaljeni sistem splošne štednje materialnih in ostalih stroškov ter osebnih dohodkov bomo povsod, kjer je še mogoče, poostriili.

2. Nenehno bomo iskali nove možnosti povečane proizvodnosti dela, boljši izkoristek surovine in iskali še druge notranje rezerve.

3. Naše poslovno problematiko bomo ponovno obrazložili organom družbenopolitičnih skupnosti in jih podrobno seznanili s finančnim rezultatom, ki nastaja pri preskrbi z mesom in mesnimi izdelki na njihovem področju. Istočasno jim bomo predložili, da pokrijejo izgubo, oziroma poskrbijo za kritje izgube, ki nam pri tem objektivno in neizbežno nastaja, ker je to družbeni problem, katerega rešitev presega okvir naše TOZD in ga je zato potrebno in možno le združeno reševati.

V kolikor bi se to ne zgodilo, bi bili prisiljeni;

Delitev sredstev za osebne dohodke skladno z načeli delitve po delu

Bolj kot kdaj je pred nami neposredna odgovornost za izdelavo in uveljavitev stimulativnih sistemov delitve sredstev za OD skladno z Zakonom o združenem delu.

Prvi pogoj, da je sploh mogoče deliti po delu in delovnem prispevku je, da ima TOZD ustrezno sistemizacijo delovnih mest in analitično oceno delovnih mest. Do sedaj smo pri vrednotenju delovnih mest dali prevelik poudarek formalni izobrazbi in zapostavljali odgovornosti in zpletenosti dela. Odravili smo tudi avtomatično »odbijanje« — zmanjševanje akontacije OD zaradi neizpolnjevanja pogojev o izobrazbi, kar je v nasprotju z načelom delitve po delu.

Vse te razloge, ki so najbolj pogosto vplivali na neurejenost odnosov v delitvi sredstev za OD, smo upoštevali pri ponovnem rangiranju delovnih mest, ki smo ga opravili v mesecu juliju.

Medtem ko smo pri vrednotenju opravil na sistemiziranih delovnih mestih izbrali kriterije kot so: znanje, delovne izkušnje, odgovornost za delo in pogoje dela, se je treba tudi odločiti za kriterije merjenja delavčevega konkretnega delovnega prispevka. Če hočemo zagotoviti, da bo delavec v obliki osebnega dohodka prejel ustrezno protivrednost za svoje delo v skladu z načelom »vsak po svojih sposobnostih — vsakemu po njegovem delu«, moramo ugotoviti obseg oziroma količino delovnega prispevka vsakega izmed delavcev v konkretnem delovnem procesu.

Dejstvo je, da delovni prispevek ni enovita kategorija in ga zato tudi ni mogoče uvesti z istimi in enotnimi merili. Vsi se strinjamo z načelom delitve po delu, kljub temu pa ugotavljamo zelo različna mnenja za merila, s katerimi naj bi načelo delitve po delu uveljavili v praksi.

Delovni rezultat odraža delovno uspešnost delavca na delovnem mestu in daje odgovor na vprašanje, kako posamezen delavec opravlja delo na svojem delovnem mestu. Delovni rezultat lahko zavisi od:

- količine dela,
- kakovosti dela,
- gospodarnosti dela.

1. da pri prodaji mesa — govedine damo večji poudarek prodaji v izvoz, da dosežemo boljšo prodajnost in s tem večjo razliko v ceni za pokritje dohodkov,

2. da se pri proizvodnji mesnih izdelkov opredelimo predvsem na tiste izdelke, ki imajo večjo razliko v ceni,

3. da v primeru zmanjšane obsega proizvodnje in povečanja izgube izdelamo sanacijski program, ki bo poleg možnosti in virov pokritja izgube zajemal načrt za to potrebnega živega dela in potrebnih sredstev.

Anica Gmajner
Andi Goršek

Vsako izmed navedenih sestavin je mogoče izmeriti, oziroma jo je vsaj mogoče oceniti. Mogoče je ugotoviti količino dela, ki daje odgovor na vprašanje, koliko dela je delavec opravil. Mogoče je ugotoviti kakovost dela, ki daje odgovor na vprašanje, kako je delavec opravil svoje delo. Prav tako je mogoče ugotoviti gospodarnost dela, ki daje odgovor na vprašanje, s kakšnimi stroški je delavec opravil svoje delo.

Za ugotavljanje dosežkov glede količine dela, kakovosti dela in gospodarnosti dela je mogoče uporabiti merjenje, če je to glede na naravo dela možno in izvedljivo, če je tudi racionalno (če niso stroški merjenja previsoki) in če merjenje delovne uspešnosti ne povzroča nezaključnih posledic. Narava dela pa narekuje v nekaterih primerih individualno merjenje delovne uspešnosti, v drugih primerih pa skupinsko merjenje. Če merjenje ni možno oziroma smotno, je mogoče delovno uspešnost posameznega delavca ugotoviti z ocenjevanjem. Čeprav je učinek, ki predstavlja količino dela, kategorija, ki jo ponekod že opuščajo, je končno le ena izmed sestavin delovnega rezultata, ki je ne kaže zanemariti pri upoštevanju delovne uspešnosti. Vendar naj ne bo količina dela edino merilo delovne uspešnosti, ki ga je treba dopolniti z upoštevanjem dosežene kakovosti in gospodarnosti dela za posameznega delavca ali za skupino delavcev.

Glede na to, da se vedno bolj bližamo 1. januarju 1978, ki ga določa 127. člen Zakona o združenem delu, ki pravi, da prejemajo delavci le z zakonom zajamčeni OD, če delavci v TOZD ne določijo osnov in meril za delitev sredstev za OD, je nujno, da pričnemo resno razmišljati o osnovah in merilih za ugotavljanje delavčeve uspešnosti, bodisi za posameznika ali skupino.

Prilagoditi jih je treba vlogi in aktivnosti, s katerimi delavec vpliva na premike pri doseganju delovnega rezultata.

Maja Kotnik

Volilna konferenca naše OOKZ

Še malo časa nas loči od volilne konference naše OO ZK. Evidentirani so kandidati za novo vodstvo OO ZK.

Ker se pripravljamo na ta dan, je prav, da nekoliko seznanimo delavce našega podjetja z delom starega vodstva. Lahko trdim, da se je vodstvo OO ZK vključevalo v vsa dogajanja v naši TOZD. Moram pa povedati in dodati, da nas je veliko premalo, da v nekaterih zelo važnih

OBVESTILO

Sporočamo vam, da dela kadorski oddelek v DS Skupne službe DO Hmezad v Žalcu od 1. 8. 1977 po novem delovnem času, in sicer namesto dosedanje zadnje sobote v mesecu VSAK TOREK POPOLDNE OD 14.30 DO 16.30.

S tem bo omogočeno tistim delavcem, ki delajo samo v dopoldanskih izmenah, da bodo lahko svoje zadeve urejali tudi izven delovnega časa.

oddelkih nimamo nobenega člana ZK. Zato smo nekateri člani preobremenjeni z različnimi funkcijami v podjetju ter izven njega, to pa seveda močno vpliva na uspešnost izvajanja zadanih nalog.

Zato moramo napeti vse sile, da vključimo čim več mladih v ZK.

Vendar si moramo biti na jasnem, če hočemo dobiti večji priliv mladih

v članstvo ZK, moramo mi, sedanjí člani ZK dati še več od sebe, kot smo dajali doslej.

Moramo se potruditi, da se vsi skupaj spoprime s težavami, ki nas težijo.

Člani ZK moramo z veliko večjo odgovornostjo sodelovati v izgradnji naše samoupravne družbe. Ne smemo si dovoliti, da bi nekdo stal ob strani ter ravnodušno gledal, kaj se dogaja okrog njega. Mislim, da za take člane ni mesta v ZK.

V tem letu nas čakajo velike in odgovorne naloge. Predvsem je tu Zakon o združenem delu, katerega delovanje moramo začutiti v najkrajšem času. Tu mislim predvsem na nagrajevanje po delu. Ves kolektiv mora sodelovati, da ustvarimo pogoje za čimprejšnjo uveljavitev tega zakona. Vsi skupaj moramo uspešno sodelovati, da dosežemo: »Za pošteno delo pošteno plačilo.«

Na področju medsebojnih odnosov nas čaka še veliko nalog, tako ZK, sindikat in mladino, da si ustvarimo v kolektivu zdrave in čvrste človeške odnose. Lepo je delati v kolektivu, kjer so ti odnosi urejeni tako, kot je treba. Le s trdim delom in veliko moralno-politično odgovornostjo vsakega posameznega člana ZK si bomo zagotovili ustrezen priliv mladih v naše vrste.

Vsi skupaj moramo biti celota, kateri naj bo edini in glavni cilj: »Delajmo za boljši jutri!« Novo vodstvo OO ZK in vsi člani ZK moramo še bolj poglobiti zaupanje delovnih ljudi v ZK.

Franc Majetič

Obisk mednarodnega sejma IFFA v Frankfurtu

Vsaka tri leta je v Frankfurtu na reki Main v Zvezni republiki Nemčiji organiziran mednarodni specializirani sejem za mesno industrijo IFFA.

Letošnjega sejma sva se udeležila s tovarišem direktorjem Gorškom v času od 8. do vključno 10. junija. Obisk sejma je za predstavnike slovenske mesne industrije organizirala potovalna agencija Putnik Ljubljana.

Sejem IFFA v Frankfurtu je največji tovrstni specializirani sejem v Evropi in je organiziran v osmih stalnih razstavnih halah, ki zajemajo prostor, ki je precej obsežnejši kot prostori v halah Zagrebškega velesejma. Sejem je odprto 10 dni, vsak dan od 8. ure zjutraj do 18. ure zvečer. Za temeljit ogled vseh sejmskih prostorov je tri dni premalo in zato sva si podrobneje ogledala razstavne prostore tistih firm, s kateri-

mi že sedaj sodelujemo in uporabljamo njihove stroje, ter razstavne prostore partnerjev, s katerimi bi morebiti lahko sodelovali v prihodnje.

Na sejmu IFFA skušajo proizvajalci strojne opreme, ovitkov, aditivov in embalažnega materiala pokazati najnovejše dosežke iz strojne tehnike, elektronike, kemije in industrijskega oblikovanja.

Za letošnji sejem IFFA bi lahko rekli, da ni prinesel kakih izrazitih novosti, nekaj povsem novega, revolucionarnega, temveč je bil poudarek na drobnih domiselnih izboljšavah, na povečani varnosti strojev in na sodobnejšem, elegantnejšem in za higienske zahteve ustreznijem oblikovanju.

Precej novega so pripravile tovarne folij za pakiranje mesa in mesnih izdelkov. Izredno zanimiva je nova čvrstejša folija v beli barvi ali brez-

barvna, ki ima tolikšno trdoto, da tudi pri vakuumiranju obdrži prvotno obliko. Ta folija, ki jo lahko uporabljamo tudi na stroju MULTIVAK, kakršnega imamo pri nas, je zelo primerna za pakiranje raznih pastoznih ter poltekočih nadevov, kot so: mesna solata, francoska solata, majoneza, topljeni sir, marmelada, paštete itd. Žal za to noviteto še nisva zvedela niti cene, niti možnosti glede uvoza. V isto folijo lahko pakiramo tudi sveže meso brez vakuumiranja le z dodatkom inertnega plina CO₂ ali N₂.

Proizvajalci umetnih ovitkov so prikazali celo paleto različnih kalibrov in barv iz že znanih materialov.

Proizvajalci aditivov in dodatkov so prikazali nove mešanice za različne namene. Predvsem je bil poudarek na kompletnih vnaprej pripravljenih mešanicah za izdelavo mesnih izdelkov.

Največja paša za oči je bila razstavljena strojna oprema številnih proizvajalcev iz Nemčije, Švedske, Anglije, Danske, Francije in Italije. Niso manjkali niti ameriški stroji. Žal si v kratko odmerjenem času ni bilo mogoče ogledati vseh strojev, pač pa sva si temeljito ogledala novitete ob strokovni razlagi referentov pri firmi Vemag, Krämer Grebe, Schröter, EFA, Seydelman, Sefelar-Löyner in drugih.

Firma Vemag je prikazala celo družino svojih polnilnih strojev z različni priključki. Prikazala je tudi prekaševalne naprave in naprave za proizvodnjo trajnih klobas.

Krämer Grebe je razstavil svoj standardni program kuterjev ter volkov in pakirnih strojev. Najino pozornost je vzbudila kontinuirana linija za proizvodnjo trajnih klobas.

Lahko bi še našteval, vendar je kratek sestavek premalo za opis vseh zanimivosti. Ugotovimo lahko, da so proizvajalci krepko vpregli v mesno industrijo tudi elektroniko in drugo merilno tehniko, ki lajša delo, na drugi strani pa zahteva vse več znanja, vestnosti in smisla za delo z občutljivimi stroji.

Po celodnevni ogledih sejma je preostalo kaj malo časa za ogled drugih zanimivosti mesta Frankfurt. Kljub temu sva si utegnili ogledati čudovit zoološki vrt, ki slovi po tem, da ima največ redkih živali z vsega sveta.

Tretji dan popoldne nas je po krajših carinskih in mejnih pregledih letalo naše družbe JAT poneslo proti domu. Po 50 minutah včasih malo razgibane vožnje nad oblaki in v njih smo pristali ob čudovitem sončnem zahodu na letališču Brnik.

Zadovoljni z obiskom in z vtisi ter spoznanji, da bomo od ogleda lahko marsikaj koristnega prenesli v podjetja, smo se razšli z ostalimi udeleženci iz Slovenije.

Ivan Goličnik, dipl. inž.

Položaj delavcev, mesto in vloga obveščanja v združenem delu

Cilj organiziranega sistema komuniciranja in obveščanja je, da učinkovito zadovoljuje potrebe in interese delavcev v združenem delu, ki izhajajo iz njegovih pravic in dolžnosti v zvezi s samoupravnim odločanjem o rezultatih njihovega dela, položajem delavcev skladno z zakonom o združenem delu; skratka s procesi družbenopolitičnega in ekonomskega osvobodjanja delavcev.

Obveščanje v naši družbi, njegovo funkcijo in položaj določa naš samoupravni in socialistični sistem.

stvo, strokovnjaki itd.). Nezanje in neobveščenenost sta faktorja, ki samoupravljalce spreminjata v pasivne dvigovalce rok. Pri neobveščeniosti ni usklajevanja interesov, sporazumov in dogovorov, ki so bistveni del samoupravnega odločanja.

Delavci bi morali biti seznanjeni z naslednjimi informacijami:

- a) z gospodarskimi razmerami delovne organizacije v skladu s planom in predvidevanji za naprej;
- b) z razmerami, gibanji in težnjami na tržišču izdelkov oz. storitev;

delovne organizacije), na drugem mestu so družbenopolitične informacije, na tretjem vzgojno-izobraževalna vprašanja in slednjič rekreativno-zabavno-kulturne informacije.

Kako organizirati obveščanje v združenem delu?

Tako kot so dobile vse TOZD vse pravice in samostojnost pri odločanju o rezultatih svojega minulega in življenjskega dela, tako mora večjo stopnjo samostojnosti dobiti tudi sistem obveščanja v TOZD kot sestavni del celotnega obveščanja v OZD. Vsaka TOZD naj razvija lastne, čim bolj neposredne oblike komuniciranja. Na ravni delovne organizacije mora delovati profesionalna služba za obveščanje — informacijski center. Naloga centra je, da ustrezno organizira sistem obveščanja, strokovno obdela informacije, skrbi za sredstva in oblike informiranja. Mora pač vstopati v stik z delavci na delovnih mestih.

Med najpomembnejše oblike informiranja v delovnih organizacijah sodi neposredno informiranje, ki pa je pogosto še zanemarjeno. To ne sme biti sestankarstvo. Omejeno naj bo na manjšo samoupravno skupino, ki jih družijo sorodno delo ali delovno mesto. Ti delavci naj po uvodnih in kratkih informacijah sami diskutirajo o splošnih vprašanjih, vprašanjih, ki se tičejo TOZD in delovne organizacije ter o internih vprašanjih (oddelka, službe). Mnenje je, da je neposredno obveščanje najboljše, to pa zato, ker nemudoma dopušča dvosmernost komuniciranja, dvogovor, razčiščevanje itd. Tako hitreje pride do usklajenih stališč, ki se vrednotijo kot predlogi. Slaba stran neposrednega obveščanja pa je v tem, da se sprevrže v sestankarstvo, »pridiganje«, celo v govore, namesto, da bi bilo to mesto za izmenjavo mnenj in pogovorov.

Takšne leteče sestanke naj bi po potrebi skliceval IO sindikalne organizacije v TOZD. Udeleževali bi se ga vsi oddelki in obratvodje, člani sekretariata OOKZ, vodstvo ZSMS ter predstavniki službe za obveščanje. Na takih kratkih sestankih bi govorili o najpomembnejših vprašanjih, izmenjali bi vse informacije o dogodkih v kolektivu, njihovem ozadju, načrtih itd. Temeljito seznanjeni bi vodje oddelkov in obratvodje ter člani DPO po povratku na delovna mesta prinesli informacije delavcem in nemudoma zbrali povratne informacije, mnenja, in predloge, ki bi jih posredovali službi za obveščanje. Praviloma naj bi taki leteči sestanki ne bili daljši kot 15 min.

V delovnih organizacijah se praviloma poslužujemo le posrednih oblik informiranja: informacijski bilteni, tovarniška glasila, oglasne omarice, ozvočenje. Cizej Zvone

Udeleženci izleta pred spomenikom Matije Gubca v Stubici

Obveščanje je funkcija samoupravljanja. Pomemben del pri doseganju družbenoekonomskih ciljev je prav obveščanje, ki je pogoj za kakovostno odločanje delegatov. Delavec ne more in ne sme biti subjekt obveščanja o že izvršenih odločitvah in ukrepih, ampak mora biti nosilec obveščanja v vseh fazah samoupravnega odločanja. Naša ustava namenja obveščanju izjemno pozornost. Posebno poudarja javnost dela vseh organov in organizacij. Ustava pravi tudi, da morajo biti delavci redno obveščeni o doseganju in delitvi dohodka, o uporabi sredstev, materialnem in finančnem stanju in o poslovanju ter drugih pomembnih vprašanjih za delo.

Kakršnokoli odločanje brez prejšnje pravočasne in temeljite seznanjenosti s problemom in vsemi pogoji je le faza samoupravljanja. To je krinka, za katero vlada odločanje z znanjem oborožene manjšine (vod-

c) z gospodarskimi razmerami OZD in njenih TOZD v odnosu do posameznih dejavnosti;

d) z ukrepi družbenoekonomske politike, ki zadevajo delovno organizacijo;

e) z značilnostmi in težnjami splošnega gospodarskega razvoja in razvoja znanosti in tehnike;

f) odsevi omejenih gibanj na mestu in razmere v OZD in njihovih TOZD.

Osnove so torej ekonomske informacije, ki so najpomembnejše. Prav na tem področju pa so informacije še vedno najbolj odtujene delavcem. Skrivajo jih izgovori o strokovnosti, poslovnih tajnah in podobno. Tudi delegatsko življenje, delo družbenopolitičnih organizacij mora imeti svoje mesto v sredstvih obveščanja v delovnih organizacijah (tovarniška glasila). Ta glasila bi naj na prvo mesto postavila ekonomske informacije (gospodarski položaj in načrt